

Förgiftat vatten?

Människor och djur dog efter att ha varit i kontakt med vattnet. Myndigheter förnekade samband med tippen.

Greenpeace och IVL (Institutet för vatten och luftvård) har nyligen aktualiserat frågan om landets många läckande tippor. lilla tidningen har tittat närmare på vår sist nedlagda tipp.

Bäcken, som transporterat och alltjämt transporterar läckage från Söderköpings gamla sopp-tipp på andra sidan Ramunderberget, är ett välbesökt utflyktsmål för bland annat skolklasser. Illaluktande och med sega bubblor och uppsamlingar av skum drar bäcken genom ravinen och sprider läckage från tippen till Kanalen och Storån

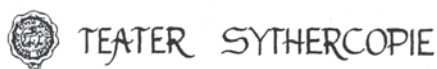
lilla tidningen har historien om tippen, dess innehåll och det dramatiska, som hände i tippens närhet. I mitten av 60-talet stängdes den. Nu är den gömd under vegetation. Svår att lokalisera. Men det miljöfarliga finns kvar och läcker. Mittuppslaget

Nyårsrevy inviger Kulturhuset

Ur förra årets uppskattade revy

Med ett stort tack till Eddy Demir, som gjort ett strålande arbete för kulturen i Söderköping, återinviger

den nu mycket fint iordningställda kulturskatt som Arbetarföreningen lät bygga för 115 år sedan.

Revyn ges även ett flertal föreställningar under januari.

Tider, pris, bokning, se annons sista sidan

Ny kändis i restauranglivet

la Uva slår upp portarna efter renoveringen
Nu i än mer spansk stil

Ny matsal. Nytt kök. Ny ventilation.
Härlig, gemytlig atmosfär. Och strax innanför portarna står denne herre välkomnande.

Han har ännu inte fått något namn tror jag.

Namnförslag kan lämnas till restaurangen. Något gott väntar bästa förslag.

Storågruppens syfte är säkert gott. Men hjälper det?

Skulle ett företag redovisa sådana kostnader i förhållande till utfallet, skulle det snart bli konkurs och företagaren sannolikt få näringsförbud.

Den enda påtagliga åtgärden i Storån - några lass grus på botten - står inte i någon propotion till vad projektet kostat under åren.

Små åtgärder, som jordbrukarna själva utan större problem och med lite hjälp kan åstadkomma, kan rädda både Lill- och Storån och därmed åstadkomma det som efter närmare 10 år verkar omöjligt - men ändå slukar skattepengar årligen. En centerpolitiker och jordbrukare vid ån, som också är medlem i gruppen, verkar dessvärre motarbeta Storågruppens syften. Sid 6

Bilden intill visar del av Lillån med rester av en dämning för en kvarn vid Näset (tillhöger i bild).

Säljs på Logen Vidars julmarknad!

Vilken present!

Marianne Wik läser sina dikter på video. Härliga sommarbilder från Söderköping och St Anna skärgård. Nytryckt dikthäfte ingår. Ring 0121-10546, 0121-15417 kvällstid.
Epost: ljmedia@hotmail.com

Julpris: 150 kr

Gäller tom 31 dec.
Lasse Johansson Media, Backgatan 20; 614 32 Söderköping

Över 70 bilar i lager!

Hos oss hittar du bra begagnade bilar i alla prisklasser. Från nästan nya bilar till billigare inbytesbilar. Från fullutrustade lyxbilar till ekonomiska bruksbilar. Vi hjälper dig att få bästa finansierings och försäkringsvillkor.

Anneli John Thomas

Öppet vard 10-18 lörd 10-15 sönd 11-15

Östergötlands största Tygaffär

Välkommen till **JOFOTEX TYGER** i Söderköping

Kom till oss och fynda.

Vi har ett stort utbud av alla sorters tyger, även möbiltyger till husvagnar, båtar mm.

JOFOTEX Tyger

SÖDERKÖPING
0121-134 40

Vi har öppet:
Vard 10-18
Lörd 10-14
Sönd 11-15
Välkomna!

Politiska beslut har gjort svenska folket spelberoende

Okunskap om ekonomiska realiteter har lett svenska folket in i en spekulationsekonomi utan motstycke.

Genom beslut att varje medborgare själv skall bestämma över hur en liten del av egna pensionspengar skall placeras, har politikerna tvingat in medborgarna i ett val mellan olika spekulationsobjekt. Hela svenska folket ska spela nu. För just spel är det – och inget annat. Allt går ut på att göra sig rik på andras bekostnad.

I fälla

Att i större utsträckning än hittills varit fallet, överlämna beslut till medborgarna är i sig inte felaktigt. Efterhand som vår kunskap ökar och medvetenheten växer, hör det tiden till. Men att göra hela svenska folket spelberoende utan att först fråga efter medborgarnas inställning är en helt annan sak. I ett enda slag, har intet ont anande politiker gått i den fälla som "marknadskrafterna" gillrat.

Vinnarna

Människor i vita skjortor - själva ekonomiskt beroende av att dårskapen fortsätter - gnuggar nu händerna. Vitskjortorna kommenterar vad som hänt på aktiemarknaden och gör uttalanden om dess framtida utveckling - en utveckling de i realiteten inte har en aning om. Ju större svängningar på aktiemarknaden, ju större omsättning och ju mer tjänar de som förmedlar aktier. Dessa vitskjortor förlorar inget. De är vinnarna när Börsen rör sig. Och i synnerhet när den är mycket orolig.

Förlorarna

är de som aningslöst och numera påtvingat, tror att

aktiemarknaden är ett sätt att "spara", som det så vackert utmålats i allahanda trycksaker. Det har emellertid aldrig status av sparande. Sparade slantar kan man ta fram när man vill. Med aktier och värdepapper är det inte så. Då har man satsat pengarna i ett spel, där tillgång, efterfrågan, förväntningar, psykologi och tillgång till is i magen avgör när du kan omsätta lottsedeln i pengar och hur mycket du får för den. Du kan aldrig kräva att få pengarna åter. Du får ta emot vad du får.

Rätt fördelning?

För några år sedan var vår totala bruttonationalinkomst i Sverige ca 1.500 miljarder kronor. Man kanske skulle kunna tro att den var det samma som den löneinkomst medborgarna tillsammans fick. Men icke. Av totala nationalinkomsten var lönedelen bara ca 1.000 miljarder kronor. Resten av den samlade inkomsten, det vill säga hela 500 miljarder kronor, var inkomster till sådana som inte hade gjort motsvarande arbetsinsats. Spekulationsinkomster alltså. Till exempel reavinster på aktier, utdelningar, fastighetsförsäljningar mm.

Borum Ekebo
614 90 Söderköping
0121-42135
(fax 0121-42141)
mobil 070-3108370

e-post
lilla.tidningen@telia.com

Ansvarig utgivare
och redaktör
Vidar Jansson

Artiklar och insändare
helst som e-post

Annonspris:
5 kr + moms/spaltmm
svart/vit.
Färg och omslag:
pris på begäran

Layout och produktion
Vidar Jansson

Tryck
Idrottsbladet
Södertälje

Distribution
Gruppförändelse
till samtliga hushåll i
Söderköpings kommun

Tidningen är religiöst och
partipolitiskt obunden

Upplaga
7.000

Sanningen är, att mottagarna av spekulationsvinster inte ensamma åstadkommer det de kammar hem. Sveriges alla medborgare tillsammans skapar vårt lands totala bruttonationalinkomst. Att vi ska kunna tjäna pengar enbart genom ägande eller på grund av att vi är fordringsägare på något sätt, är i grunden en sjuk inställning. Bara arbete kan ge verkligt välstånd.

Enkelt exempel

Låt mig ta ett enkelt exempel för att belysa problemställningen: Fördela alla pengar i världen jämt på alla dess människor. Låt alla sluta arbeta och låt dem istället börja spekulera. Hur går det då? Vad skulle vi leva av efter en tid? Endast arbete ger välstånd! Om en del arbetar och en del spekulerar, så innebär det att de som arbetar måste försörja de som spekulerar. Inte sant?

Just så är det i dag! Visserligen kan många av mottagarna också vara arbetande och bidra till vår samlade inkomst, men den inkomst de får på grund av ägande har i rättvisans namn alla arbetande medborgare rätt till del i.

Skattesystemet

Vi tar ut enorma skatter på arbete och det som hör arbete till. Men ynkligt lite på inkomster som inte har sin grund i ett arbete. Borde det i rimlighetens namn inte vara tvärt om? Åtminstone med tingens nuvarande ordning.

Spelregler

För att rättfärdiga den nuvarande ordningen talar alltid politiker och framför allt våra "ekonomier" om nödvändigheten av att anpassa oss till den allt mer ökade globaliseringen av ekonomin. Ingen talar om nödvändigheten att komma tillrätta med de grundläggande problemen. Och följaktligen tas inga sådana initiativ upp vare sig nationellt eller internationellt. Och ändå är det just politiker som skall sätta spelregler för det ekonomiska livet.

Större och större del av det vi gemensamt arbetar ihop, slängs i gapet på "marknaden", som faktiskt också med rätta gör allt i dess väg till varor och tjänster. Ekonomiseringen av samhället har gått så långt att den så kallade marknaden nu fullständigt dominerar våra liv.

Oöverskådliga regelverk

När man tar politiska beslut

måste man vara medveten om vad följden av besluten blir. Så är inte fallet i dag. Samhället är så komplext med alla sina detaljbestämmelser, att det är oerhört svårt att få en helhetsbild. Detta kompliceras av att politikerna skapat regelsystem som griper in i varandra. Vi har i dag ett så svåröverblickat regelverk att ingen kan veta vad som blir följden när man "drar" i en trådänd. Bidragssystem och subventioner ligger bildligt talat över våra liv som ett spindelnät över fångade insekter. Skulle vår samlade nationalinkomst istället fördelas till alla, så skulle endast en liten del av den behöva utgå till de som av olika skäl hamnat utanför egen möjlighet till försörjning.

En föreställning om frihet

Med de samhällsstrukturer som nu gäller, så hjälper det föga att ge individen rätt att förfoga över en ynka liten del av sina pensionsmedels framtid. Beslutet har snarare lett till ökat tvång och ökad belastning för medborgarna. Politikerna har lyckats fånga medborgarna i en föreställning om frihet. De grundläggande ekonomiska problemen består emellertid och kommer i skymundan för all storvulen fokusering på förhållanden som bara är varianter på samma gamla tema.

Medan man från borgerligt håll med rätta vill värna om individuell frihet, glömmer man, att det i ekonomiskt hänseende måste till grundregler, som garanterar alla samma rätt till del i vår samlade nationalinkomst. Ett slags förfoganderätt.

Från socialistiskt håll förfäktas med rätta denna senare idé. Men i det socialistiska samhället skall inte individen utan staten ta hand om förfoganderätten. – Vad hjälper det att göra staten till kapitalist istället?

De två ståndpunkterna är oförenliga. Båda har fastnat i gamla strukturer. Vår tid kräver nya vägar och politiskt mod att släppa det gamla otidsenliga. Den kräver av oss att våga tala om verkliga problem och inte bara fokusera på skenproblemmen.

Men kanske – kanske ändå – kan den insikt, som borde följa i spåren efter ett medvetet sökande efter klarhet i hur aktie- och värdepappersmarknaden fungerar, öppna ögonen på fler och fler av oss.

Lockande

När våra folkvalda inte nu längre förmår garantera pensionerna tar de till grepp som i förstone kan tyckas lockande, men som i förlängningen troligen är ämnade att lägga ansvaret för ålderdomens ekonomi helt på den enskilde.

Vart tar alla pengar vägen?

De pengar som satsas på spekulering, genom att man till exempel placerar pengar i aktier via fonder, kommer aldrig till de företag man satsar på. De förser bara tidigare ägare med pengar. Därmed är de undandragna den reala ekonomin. De snurrar mellan ägare utan att göra samhällsekonomisk nytta.

Svårförståligt

Och att just den socialistiska majoriteten i vårt land tar initiativet till ett påbud om överföring av pengar från den produktiva ekonomin till ett skenliv utanför, är minst sagt egendomligt.

Det är ofattbara summor som istället kunde användas betydligt bättre.

Det finns särskilda program - bland annat på TV - där den här typen av spel bättre passar in. Bingolotto tror jag det heter...

Vidar Jansson

I takt med att det nuvarande politiska systemet misslyckas på område efter område, öppnas möjligheterna för lokala initiativ. Initiativ som måste hålla stånd mot det gamla systemet. Det gamla vill inlemma det nya. Men så snart det nya inlemmas i ett gammalt system förlorar det helt kraften. Det blir en del av det gamla. (Man får inte en ny bil av att laga den gamla.)

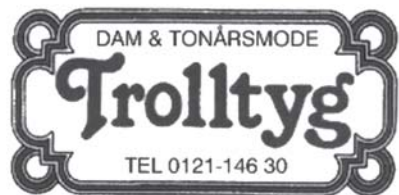
I Sverige är av hävd det etablerade systemet avståndstagande till alternativ.

Annorlunda, är för danskar något spännande. För svenskar något konstigt...

Inom EU finns större öppenhet. Där uppmuntras lokalt och regionalt förankrade nya initiativ. Till och med försök med lokala pengar!

PÅ FEST I HELGEN?

Nu är butiken fylld med allt du behöver!

Ruth Andersson

Storgatan 4 SÖDERKÖPING

Söderköpings minsta diversehandel

Kaffe The Hälsokost Djupfrysta vegetariska rätter Kravgrönsaker

Julklappar till gammal och ung.
Presentkorgar - du väljer innehåll

Kaffebönan

Skönbergagatan 12 • Tel. 0121 - 100 43

Julens alla
NYHETER
väntar på dig!

Skönbergagatan 10 0121-21932

Julbordstips - Mamma Mias Julköttbullar och Morotskaka med glasyr

Mia Jonsson - skriver på en ny kokbok

Tänk vad tiden går fort, snart är det ju faktiskt jul. Jul är ju en högtid som de flesta människor ser fram emot, men ibland kan den här tiden kännas ganska så stressig. Mat som ska lagas, julklappar som ska köpas och slås in, sedan kanske man vill pynta där hemma lite också. Allt detta skall man göra, samtidigt som vardagen

rullar på som vanligt. Tyvärr innebär detta att många köper halvfabrikatsmat och kanske t.o.m. struntar i att ha gemensam julmiddag med nära och kära. Det tycker jag är mycket synd, då det faktiskt med lite planering, lite tid och några goda råd går alldeles utmärkt att fixa middagsbjudning för 12 pers utan större ansträngningar.

För att underlätta julen lite grann kommer här ett par tips till julbordet.

Köttbullar anses ju vara julens plåga, först ska de rullas och sedan skall man stå där och steka i evighet, men nu är det slut på eländet. Här följer två förslag som gör arbetet lite enklare. Använd ditt eget favoritrecept eller förslaget nedan.

6 port	Mamma Mias julköttbullar	12-port
1 dl	ströbröd	2 dl
2,5 dl	mjök	5 dl
1 stor (1 msk)	gul lök (skalad och riven) alt. lökpulver	2 stora (2 msk)
½ tsk	salt	1 tsk
1 krm	vitpeppar	2 krm
1 msk	malen kryddpeppar	2 msk
½ krm	grovmalen svartpeppar	1 krm
1 nypa	socker	2 nypor
500 g	blandfärs	1 kg
1	ägg	2

Blanda ströbröd och mjök i en ganska stor skål.
Blanda i alla kryddorna och löken.
Rör sedan försiktigt ner köttfärsen och ägget/ äggen i smeten, rör inte för mycket, då blir färsen torr och seg.

Tillaga enligt metod 1 eller 2.

Metod 1

Sätt ugnen på 225°
Smörj en ugnsplåt med kant.
Rulla köttbullarna och placera dom på plåten.
Stek köttbullarna i ugnen i ca 15-25 min, beroende på köttbullarna storlek.
Rör om efter halva tiden.
Klart för att njutas.

Metod 2

4 dl vatten 8 dl
1 stor gul lök 2 stora
1 buljongtärning 2

Häll vattnet i en kastrull.
Klyfta löken och lägg ner den tillsammans med buljongen i vattnet. Koka upp.
Sänk värmen, men inte mer än att det fortfarande småkoker.

Rulla köttbullarna, lägg i ca 10 stycken åt gången och låt dem småkoka i ca 5 minuter.
Bryn under tiden lite margarin i en stekpanna.
När köttbullarna kokat klart, lyfter man upp dem med hjälp av en hålslev och lägger ner dem i stekpannan.
Bryn köttbullarna tills de har fått fin färg.
Det brukar vara lagom att ta upp den första omgången ur stekpannan när omgång två är färdigkokta.
När man har tillagat alla köttbullarna, har man i kastrullen fått en underbar grund till att göra sås utav.

Hoppas ni nu vågar er på att göra era julköttbullar själv, det är ju så mycket godare.

Något annat som hör julen till är ju alla dessa sötsaker som man äter, så jag tänkte passa på att ge er ett underbart recept som jag fått av min vän i USA, Morotskaka med glasyr.

Morotskaka med glasyr 12 bitar

2 ägg
2 dl socker
1 dl matolja
3 dl finrivna morötter
2 ½ dl mjöl
1 ½ tsk bakpulver
1 tsk kanel
1 tsk vaniljsocker
margarin och ströbröd till formen

Sätt ugnen på 175°
Vispa ägg och socker tills det blir vitt och fluffigt.
Rör i olja, morötter, kanel och vanilj.
Blanda mjöl och bakpulver och rör ner blandningen

i smeten.
Smörj och bröa en kransform.
Häll smeten i formen och grädda kakan i nedre delen

av ugnen i ca: 40 minuter.
Låt kakan svalna på galler.
Gör under tiden glasyren.

Glasyr

120 g Philadelphia ost
50 g rumsvarmt smör/ margarin
4 dl florsocker

Lägg alla ingredienserna i en skål.
Rör glasyren slät och blank med en gaffel.
Bred ut glasyren på kakan, kakan får inte vara varm då smälter glasyren.
Servera med en kopp nybryggt kaffe/ te.

Ha´ nu en riktigt trevlig jul och passa på att njuta av all den goda maten som hör julen till,

och försök att varva ner en smula, det kan vi alla behöva ibland. Smaklig måltid och lycka till, kramar Mia!

Om ni har funderingar ang. recepten i detta nummer eller om ni har andra matfrågor, kan ni maila till mig på:

mamma.mia@swipnet.se

NÄR DET GÄLLER!

Woody
KYRREHANDEL

BYGGN.MATERIAL, VVS
KÖK&VITVAROR
FÄRG&TAPETER, KAKEL
TRÄ&LAMINATGOLV
TRÄDGÅRDSMÖBLER
GRÄSKLIPPARE, GÖDNING
EL&VERKTYG MM

DIJURBERGS
JÄRN - BYGG - FRITID

ÅGATAN 4 SÖDERKÖPING TEL: 0121-11010
Woody Spektrum Jaktla

Extra erbjudande

Fujicolorfilm
3 st "24-rullar"

Nu 79:-
ord 98:-

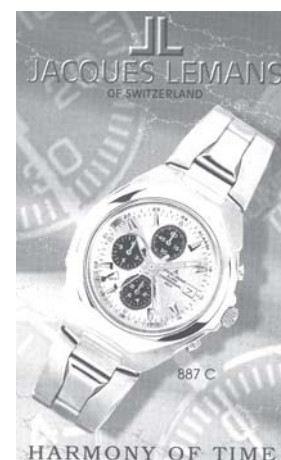
Foto Tholander
Skönbergagatan 8 A
0121- 10421

TITAN
klockor

i läckra
modeller

Batteribyte
fr 60:-

Storgatan 5
0121-15533

Dagens rätt

måndag - fredag 11 - 15

0121-134 44

Ågatan 21, 614 34 Söderköping

JULKLAPPSTIPS

övertaska med

PRESENTKORT

på hel eller del av kurs

HETA KURSTIPS

Jägarexamen (start 17/1) och
Förarintyg

där du lär dig mer!

Välkommen att ringa till oss tel 0121-10309

0121 - 250 11

Mobiltn 070-698 11

Sven Hellman, Nässelbo

Storbalspressning, fyrkantsplastning, slätter,
flytgödselmyllning, rapidsådd

GOD JUL

önskar sportfiskebutiken

SweFish

Skönbergagatan 8

Rörservice
Installationer & försäljning

Auktoriserad
VVS-installatör

Badrum Solenergi
Pannor Värmepumpar
Oljeservice Reparationer
Nyinstallationer

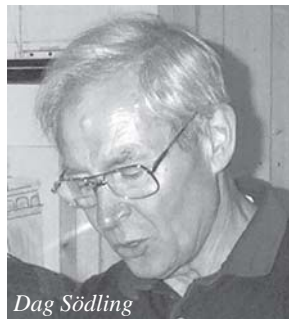
0121-10100

Göran Svensson 0708-138808

Peter Larsson 0708-126107

Debatt

När vänder det uppåt för skolan?

Dag Södling

Skolans har under det senaste decenniet drabbats av en allt djupare kris. Vanligast diskuterade orsaker är resursbrist och ständiga neddragningar. Allt större klasser, allt färre lärare. Skolvårdar, elevvårdspersonal och speciallärare har dragits in. Även sedan ekonomin vänt uppåt, arbetar skolan under mycket knappa villkor. I snitt går endast en procent av kostnaden för en grundskoleelev, ca 50.000 kr, till läromedel. 500 kronor per elev och läsår ska räcka till läromedel i samtliga ämnen. Eleverna får dras med slitna och föråldrade läroböcker, om de får några böcker alls. Lärarna har alltmer tvingats falla tillbaka på kopiering av studiematerial till eleverna. Arbetsamt för lärarna och en i längden dyr metod. I kontrast här till har stora satsningar gjorts på IT-uppbyggnad, något som regel gett blygsamma pedagogiska resultat.

Försöken från regeringen att öronmärka pengar till eftersatta behov inom skolan har mött motstånd från kommunerna och Kommunförbundet. Det sägs inkräkta på den kommunala självstyrelsen och många kommunpolitiker hävdar att det finns långt mer angelägna behov än skolans. Rapporter från Skolverket och skolforskare fastslår entydigt att kommunerna, sedan de övertog ansvaret för skolan 1991, överlag misskött grundskolan. Det har saknats ambition och ledningskompetens för att satsa på skolan. Istället har politikerna ofta sökt detaljstyra verksamheten och så orsakat ryckighet och brist på klar målsättning.

Rent obegripligt är hur kommunerna får fortsätta att ta ut så kallade marknadsmässiga lokalhyror för skola och dagis. Skolor tvingas betala så upp-trissade hyror att skollokalerna stängs, för att nedbringa hyran. Resultatet härav blir ännu större trängsel i klassrum och andra utrymmen och därmed ännu sämre arbetsmiljö. Man frågar sig hur länge kommunerna i marknadsekonomin ska få pungslå skolan med hyror, som inte sällan är högre än kontorshyror i attraktiva centrallägen?

Av alla förespeglade fördelar med en kommunal, decentraliserad skola, återstår efter snart ett decennium knappast ingenting. En uppdelning i bra och dåliga skolor är långt framskriden och forskarna befarar att skillnaderna blir alltmer svårhanterliga. Det är illa ställt när var tionde grundskoleelev inför övergången till gymnasiet inte klarar godkänt i ett eller flera av kärnämnen. Där situationen är som värst, klarar var femte elev inte godkänt i ett eller flera basämnen.

Sämre arbetsmiljö än den i många skolor har Arbetarskyddet svårt att peka på. Nedslitna lokaler, undermålig ventilation, trängsel i klassrum och gemensamlokaler är mer regel än undantag. För elever och skolpersonal duger det, som man på andra arbetsplatser inte skulle godta. Ovanpå detta har den psykiska arbetsmiljön i skolan under 90-talet blivit allt hårdare. Grova könsord och annat rätt språk har brett ut sig. Allt fler elever och personal upplever otrygghet i skolan. Trots information och antimobbingsprogram syns olika former av förtryck öka. Elevvårdens nedrustning har gjort utsatta elevers ställning ännu mer utsatt.

En allvarlig form av förtryck, i form av munkalvar och hot om avsked, har drabbat åtskilliga lärare som utfalat sig offentligt om skolans problem. Alltifrån Kommunförbundets ner till många lokala skolpolitiker och förvaltningschefers sida förmärks tendenser att hålla skolpersonalen på mattan. Man har skött personalen illa, personalvård och stödåtgärder inom skolan är i stort sett ur-bota dåliga.

Det är lätt att känna maktlöshet, ja vanmakt, inför den här tunga problemsituationen. Jag tror inte att den i Söderköping är varken bättre eller sämre än på andra håll. Den nye skolchefen lär visat att han vill lyfta grundskolan, vilket känns hoppfullt. Vad gäller ekonomiska resurser kommer skolan sannolikt för lång tid aft få leva under knappa villkor. Men mycket kan utträttas inom befintliga ramar. Inspirerande le-

darskap och en förtroendefull inställning till elever och personal lär förvandlat nedgångna problemskolor till föredömen. Skolpolitikernas uppgift är att ge riktlinjer utan att detaljstyra. Ge lärarna mer lid för undervisning och elevkontakt istället för olika pseudo-verksamheter, sammanträden, konferenser och kringverksamhet som stjäl tid från kärnverksamheten. Skolledarna behöver avlastas administrativa bördor för att kunna axla rollen

som pedagogiska ledare. Föräldrarna måste ges långt bättre insyn och inflytande i skolans arbete.

Ge lärare och elever frihet och ro att forma en bättre skola i nära samarbete med engagerade föräldrar. Varför ska grundskolan, på samma vis som friskolorna, inte vara mogen att genom mer självstyre skapa trivsel, tryggare arbetsmiljö och bättre studieformer?

Dag Södling

Recension

Karl Montans bok

Stenbocksgodset Kolk i Estland

speglar Östersjöhistoria

Vår rikskändis greve Stenbock på Herrborum uttrycker gärna sin stolthet över släktens stolta anor. Vid ett samtal kring det här ämnet berättade han för Söderköpingsbon Karl Montan om släktgodset Kolk, nuvarande Kolga i Estland. Det blev upprinnelsen till ett högintressant historiarbete, ett stycke svensk östersjöhistoria, som är mycket läsvärt.

Karl Montan guidar med lätt hand läsaren genom åtta århundraden. Från att Valdemar Seir erövrade Estland 1220 och hans son hertig Knut blev ägare till det stora godset Kolk. Dennes son Svantepolk Knutsson flyttade till Sverige och blev 1250 genom sin hustru ägare till både Söderköping och Nyköping. Banden mellan godset Kolk och Sverige förnyades sedan under stormaktstiden, när det i slutet av 1500-talet förlänades till härföraren Pontus de la Gardie. Genom giftermal blev fältmarskalken Gustav Otto Stenbock ägare till Kolk några decennier senare.

Godset var stort som ett furstendöme, närmare 50.000 hektar, med tio mil strand mot Finska viken. Det hade över 2.000 underlydande gårdar och sammantaget 12.000 invånare. Sönerna till Magnus Stenbock, segraren i slaget vid Hälsingborg, övertog, sedan Sverige förlorat Östersjöväldet, godset mot att de blev ryska medborgare. Som kosmopoliter hade de inga problem att anpassa sig till rysk överhöghet. Stenbockarna behandlade små underlydande ganska väl, med undantag för Carl Magnus Stenbock som övertog Kolk vid mitten av 1700-talet. Han ägde även godset Hohenholm på Dagö, där de svensktalande bönderna revolterade mot att de alltmer förvandlades till livegna. Kejsarinnan Katarina II löste problemet med de frihets-

kämpande bönderna genom att deportera dem till Ukraina. Där grundade de invid floden Dnjepr Gammelsvenskby. Men av de 1.200 som drog iväg överlevde bara ca 500.

Kolks glansperiod inföll under 1800-talets andra hälft. Två märkliga existenser i ägarkretsen hette bägge Eric, far och son. Den förste förde ett vidlyftigt liv i Tyskland och drog alkoholiserad barn 27 år gammal. Sonen Eric Stanislaus, upp vuxen i England, dandy och poet vände upp och ner på del gamla godset, när han övertog det. Men efter bara två år återvände han till London. Han rörde sig i kretsarna kring Oscar Wilde, Fabian Society, Bertrand Russel och Bernhard Shaw. Den store skalden Yeats kallade honom "Hamlet i vår lid".

Genom att brodern Nikolai som förvaltade Kolk under Erics tid flyttade till Sverige med sin familj och köpte Gottenvik på Vikbolandet, knöts band tvärs över Östersjön. Sonen Gerhard övertog också fideikommisset Kolk. Den yngre brodern Carl Magnus, fil.doktor, blev bibliotekarie vid Linköpings stiftsbibliotek och gifte sig med Louise Mörner på Herrborum. Med deras son Magnus är vi tillbaka där historien började.

Sedan 1923 äger Stenbockska släktstiftelsen, med säte i Finland, Kolk och har återköpt det, starkt reducerat och slitet efter ockupation av växelvis ryska och tyska trupper och flera decennier som del i den enorma kolchosen Kirov.

Den välskrivna historien kring godset Kolk och släkten Stenbock är högintressant läsning för alla historieintresserade — en bra och billig julklappsbok.

Dag Södling

Om Böcker

Nu är det dags att stuva undan krattor och skottkärror, de löv som nu ligger kvar - ja de får faktiskt ligga - i alla fall i min trädgård.

För nu tänker jag koncentrera mig på höstens bokskatter!

Följ med på en liten frestande resa i böcker-nas värld...

Carina Läfving Lundin

HELENE TURSTEN

TATUERAD TORSO

Detta är den tredje deckaren med Irene Huss vid kriminalen i Göteborg i huvudrollen.

Den första boken som slog igenom stort - "Den krossade tanghästen" - har ni säkert alla hört talas om. Den gavs ut 1998 och året därpå kom "Nattronnd"

Denna gång finner man en styckad manskropp strax utanför Göteborg. En tatuering med mycket speciellt utseende finns på kroppen, och den leder Irene till grannlandet och Köpenhamn.

Detta mord visar sig bara vara upptakten till vad som ska komma att bli en hel serie.

Irene inser ganska snart att hon för en kamp mot tiden, och i sina desperata försök att finna mördaren, glömmer hon ibland bort sin egen säkerhet - och ut-sätter sig för större risker än nödvändigt.

Kriminalkommissarie Irene Huss är ju också förstås en helt vanlig människa vid sidan om sitt arbete.

Och som en skarp kontrast till det hon sysslar med på dagarna, får vi också ta del av hennes liv i hemmet, hennes man Krister, hennes två tvilling-flickor Jenny och Katarina och deras hund Sammie.

En riktigt bra deckarförfattarinna, rekommenderas varmt.

en annan deckarförfattarinna i ropet just nu är

INGER FRIMANSSON

Hennes senaste bok heter "Katten som inte dog" - och det är en riktig rysare.

Beth och Ulf är ett medelålders par med äktenskapsproblem. På väg till sommatorpet, som inte ligger långt från Tidaholmsanstalten, hör de på radion att två interner som betecknas som farliga har rymt. På kvällen när de dessutom har druckit en del vin, märker de att någon stryker omkring vid deras uthus. Beth grips av både skräck och ursinne och rusar rakt mot inkräktaren. På vägen har hon ryckt till sig en yxa, och det vill sig inte bättre än att hon slår ihjäl en - vad hon tror - intern på rymmen.

Morgonen därpå, på väg till polisen - nås de av beskedet att de båda rymmarna nu återfunnits och infångats. Men vem är då den döde på gårdsplanen?

I panik fattar de ett beslut, som skall komma att dra dem båda in i en härva av lögnar och påhittade historier - och frågan är hur de någonsin skall komma ur sin pressade situation.

En sak säger jag bara: jag kommer aldrig mer att sova ensam i sommatorpet, åtminstone inte med en yxa i närheten - kanske speciellt med tanke på att Kar-sudden finns inte alls så långt därifrån...

Nej, skämt åsido - en gastkrämmande thriller, med en sådan vardaglig trovärdighet att man

tror att författarinnan beskriver något som faktiskt har hänt.

Så till en av mina absoluta favoriter:

ARTO PAASILINNA

och hans nya bok "Adam och Eva"

Detta är ännu en skröna av denne härlige, rolige och tokige finländare.

Jag hoppas att ni inte har mis-sat honom, eller i och för sig kan jag ju då glädjas å era vägnar, eftersom ni har något fantastiskt som väntar.

En mer burlesk författare i nutid får man leta efter, åtminstone i nordliga författarkretsar.

Detta är berättelsen om Aatami, eller Adam på svenska, som har uppfunnit den revolutionerande lösningen på den energikris som härjar i hela världen.

En ackumulator i miniformat.

Men som många andra uppfinnare, har han problem med att lösa den ekonomiska biten, för lansering och förverkligandet av sin lysande ide.

Han får dock oväntad hjälp från den något försupna juristen Eva Kontupohja, som gärna utöver finansiering även bistår med juridiska råd och vissa andra tjänster...

Adams miljövänliga uppfinning väcker förstas delade känslor. Och de länder som tjänar storkovan på olja ser honom hellre död än levande. Medan de som värnar om miljön prisar honom högt.

I ett rasande tempo blir vi underhållna av denna skröna där miljön och kärleken står i centrum.

MAJGULL AXELSSON

SLUMPVANDRING

Detta är en berättelse om liv och död, om hämndlystenhet och underlägsenhet och också sorg och sexualitet.

Den startar i början av 1900-talet, då vi möter Augusta, kvinnan som ingen riktigt visste var hon kom ifrån. Det visste hon förresten inte själv heller. Som oäkting och barnhusbarn bar hon på många tunga minnen. En dag dyker hon upp i det lilla samhället Herräng i Roslagen med sin egen oäkting på armen.

Alice, är Augustas barnbarn,

och nästa berättelse handlar om henne, under 50-talet ansågs hon vara en riktigt fin flicka, alltid oklanderligt klädd i prydliga klänningar med vit krage, men när hon blivit sexton år gammal, blir med barn - vet skammen inga gränser. Hon skickas till Augustas hus för att föda sitt barn i hemlighet.

Angelica så, Augustas barnbarns barnbarn, finner många år senare Augustas hus som en tillflyktsort. Hon har levt på flykt från sin egen familj i fyra år och hon har av många ansetts som lättfotad, nu är hon sexton år och så trött på alltihop. Hon söker något annat, men hennes ork tryter kraftigt.

Majgull Axelsson har alltid tagit upp viktiga, men undan-gömda ämnen i sina romaner. Barnarbete, sexturism, barnprostitution och gatubarn i Sydamerika bland annat.

Denna gång är det kvinnans roll i samhället under 1900-talet, och om hur svårt det är att inte passa in i normerna, att vara lite utanför det "normala"

Det var endast några få smakprov på vad man kan finna i bokhandlarnas hyllor till vintern, men som alla vet - är det ju så många fler som trängs om uppmärksamheten i butikerna.

Som alltid, ger vi gärna personliga råd till just dig. Välkommen in i vår välfyllda butik.

Varma novemberhälsningar

Carina Löfving Lundin

Söderköpings Bokhandel AB

Handla lokalt du också!

JULBORD!!
Vårt julbord står uppdukat
Lördagen den 9/12
Lördagen den 16/12
från kl 18.00

Övriga kvällar för beställning.

Ågatan 27 * tel.01221-15926 * fax 159936

Utnyttja möjligheten till EU-bidrag

LARGE Consulting hjälper företag, myndigheter och organisationer att söka EU-bidrag och att bedriva EU-projekt.

Vidar Jansson Ekebo Borum 614 90 Söderköping
0121-42135 (fax 070-3108370)
www.largeconsulting.nu
vidar.jansson@largeconsulting.nu

DROP IN fotografering för JULKORT

Välkommen in med barnen, hunden, katten mm
200:- inkl 15 st julkort gäller tom 9/12

Raskens Foto
Söderköping
Rådhusorget 3 A
Tel. 0121-104 26

JULBORDET LAGOM serveras
3/12 kl. 16.30 och 17/12 kl. 14.00

JULBORDET EXKLUSIV serveras
9/12 kl. 15.00 och ev.18.00 samt
10/12 kl. 15.00

Priser.

Lagom 100 kr för barn och 215 kr för vuxen
Exklusiv 150 kr för barn och 265 kr för vuxen
Här ingår barnaktiviteter med barnledare och julkapp till alla under 13 år.

Information och bokning, tel. 0125 - 510 62

Kom med i

Klubb-Biblioteket

- ett utmärkt och billigt sätt att läsa de senaste böckerna

Välkommen in så berättar vi mer

Söderköpings Bokhandel

Storgatan 7 Söderköping Tel 10098 (fax 10026)

Med samförstånd och små, ganska enkla medel går det att både rädda Lillån och öka flödet i Storån.

På 1800-talet tillkom vattendomar, i avsikt att säkerställa trafiken på Göta kanal. Domarna gäller ännu. För Asplångens del har ytterligare dommar tillkommit bl a för sänkning av vattennivån i sjön och vidare för Golfbanans byggande och drift.

Asplången påfylls naturligt från två vattendrag. Asplångens naturliga avflöde är Lillån. Sjön påfylls även naturligt med vatten från Roxen genom slussningar och avtappas på vatten naturligt genom slussningar ner till Slätbaken.

Skulle det naturliga råda avtappades sjön genom Lillån på ungefär lika mycket vatten som naturligt kom till den från de naturliga inflödena.

Det som komplicerar det hela är, att en del turist- och därtill hörande trafik, från Slätbaken bara slussas till Söderköping och åter, respektive från Söderköping till Asplången och åter. För detta åtgår enorma mängder av vatten som inte hämtas från motsvarande mängd vatten via slussningar från Roxen.

Vattnet måste istället tas från Asplångens naturliga tillflöden. Lillån får i motsvarande grad mindre.

Den dämning som Kanalbolaget placerade vid Asplångens avrinning till Lillån, har visat sig vara olaglig enligt vattendom. Den byggdes 15 cm för hög. Först ett 10-tal år efter att Kanalbolaget meddelats miss-tanke om förhållandet, rättades felet till 1999.

Nu flyter mer vatten in i Lillån, men ännu för lite under sommarhalvåret för att kunna ge markägare runt Lillåns dragning möjligheter till vattning av djur eller för att effektivt kunna vara den naturliga gräns som djuren inte tar sig över.

Långt tillbaka i tiden, då vattendomarna tillkom, var det sparsam nyttotrafik i kanalen. Trafiken gick dessutom långa sträckor. Nu har den trafiken upphört. Istället har vi en avsevärd turisttrafik några korta sommarmånader. En säsongsbelastning på vattenståndet i Asplången. Och det vatten som Lillån naturligt skulle förse

med används huvudsakligen till nöjestrifiken.

Markägarna längs Lillån får numera bära hela kostnaden för den skada det mindre flödet alltjämt innebär. Markägarna får betala nöjestrifiken i Kanalen!

Till råga på den skadan, har kommunen byggt ett reningsverk i och för Västra Husby. Allt avloppsvatten som går genom reningsverket leds ut i Lillån. Härifrån kommer ett ganska konstant flöde över tiden mätt. Det ger Lillån hög koncentration av skadliga beståndsdelar när det är sommar och obetydligt med vatten i Ån. Den tid på året då betande djur behöver som mest vatten, är åns vatten otjänligt.

För att Lillån åter skall vara livsskapande krävs i huvudsak följande åtgärder:

- Vattenflödet säkras. (Upp-görelse Kanalbolaget/markägarna)

- Att reningsverket kompletteras med ett dammsystem genom vilket avloppsvattnet leds

Bilden är tagen omkring 1/11 söder om Finnerstad. Just då var det mycket vatten i ån. Men sommartid är den nästan uttorkad. Med dämningar lite varstans i ån skulle vattenspeglar och våtmarker som på bilden uppstå. Reningsprocessen kunde börja och vattnet skulle tillfriskna.

för naturlig rening innan det släpps ut i ån. (Kommunens åtagande. - Kanske med EU-stöd.)

- Att markägarna, genom överenskommelser mellan berörda, på lämpliga ställen i Lillån, genom enkla dämningar skapar "småvatten" och våtmarker i och kring ån. (Dessa tjänstgör som renare av vattnet. Vattnet kan bli tjänligt. Ju längre tid det tar för vattnet att nå kustområdet ju renare har det hunnit att bli. - Bidragsberättigade åtgärder.)

- Att jordbrukarna minskar konstgödnings och användning av övriga preparat till det verkliga behovet och anlägger kantzoner ned mot vattendragen.

Med dessa, i grund ganska enkla medel, skulle Lillåns vattendrag kunna tillfriskna och jämnare flöde åstadkommas.

Storågruppen, som glädjande nog sedan mitten av 90-talet gjort stora delar av Naturvärnets (SSKs) koncept för att rädda Lillån till sina egna, skall arbeta enligt en vidgad målsättning. I den ingår åtgärder för att

minska miljöbelastningen i vattensystemet. Åtgärder för biologisk mångfald. Bygdekulturvård. Utveckling av lantbruksnäringsringar kring småvatten och våtmarker.

I gruppen sitter bl a Bengt Johansson, Åby Gård. Han är ledamot i Barn och Utbildningsnämnden, han har förtroendeuppdrag som "God Man", han är ordförande i Västra Husbys Fattigkassa och ledamot av LRF i Östergötland och Centerpolitiker. Som ledamot i Storågruppen skall han verka för Storågruppens målsättning.

- Men... Han är inte intresserad av att anlägga våtmark och småvatten längs sin del av Lillån. Han motsätter sig att betala prover som visar att han som markägare inte släpper ut mer farliga produkter än tillåtet från sitt jordbruk. Han är anmäld för vårdslös gödselhantering....

Sedan Storågruppen bildades i början av 90-talet har den genomfört flera stora seminarier. Tagit initiativ till diverse utredningar. Tittat på skalbaggar på Eknön, vill att skolbarn ska göra fågelholkar och tänker sätta

upp förbudsskyltar mot fiske längs Storån i vår stad. Gruppens digra arbete har skapat jobb för ännu en kommunanställd sedan flera årtionden tillbaka. Och insatserna har kostat oss skattebetalare betydande summor.

Mot denna administrativa kostnad skall ställas vad som lagts ner på konkreta åtgärder i Lillån och Storån: nämligen några lass grus till Storåns botten. Vad nu det kan ha med ökat vattenflöde att göra.

Skulle ett företag redovisa ett liknande resultat skulle det snart bli konkurs och företagsledaren sannolikt få näringsförbud. Hur utkräver man ansvar inom det politiska livet?

Storågruppens syfte är säkert gott. Men vad hjälper det...

Små åtgärder, som jordbrukarna själva utan större problem och med lite hjälp kan åstadkomma, kan rädda Lill- och Storån och därmed åstadkomma det som efter närmare 10 år verkar omöjligt - men ändå slukar skattepengar årligen.

VI

Bengt Almqvist och sanningen

Bengt Almqvist innehar en rad förtroendeuppdrag:

Han är bl a centerpolitiker och ordförande i kommunfullmäktige i Söderköping, ordförande i Östergötlands Skärgårdsförening, ordförande i huvudorganisationen Sveriges skärgårdsföreningar och ledamot i Glesbygdverket och Skärgårdsrådet. För att inte nämna de olika grupper han sitter med i.

Sedan mitten av 90-talet (hittills undersökt) dras Almqvist med skatteskulder. Han har underlåtit att lämna in deklarerationer. Medvetet eller omedvetet har han låtit sig skönstaxeras.

Under samma tid har han förvärvat fastigheter ute i S:t Annas skärgård och har erhållit beskattningsbar intrångsersättning om drygt 1 miljon kronor

för att inte avverka skyddsvärd skog i skärgården.

Almqvist äger flera företag bl a S:t Anna Rederi, som nyligen försattes i likvidation. Även företagets redovisningar har han underlåtit att insända. Bara hans privata skulder hos Kronofogdemyndigheten uppgår till ca 2 miljoner kronor. Skulder som uppkommit genom sköns-taxeringar på honom personligen. Dessa skatteskulder har han på oklart sätt lyckats få Kronofogdemyndigheten att inte driva in. - Väl medveten om att de avskrivs efter 5 år?

Debatt Söderköping påtalade förhållandet för Centerpartiet och bad om en kommentar. Ingen från Centerpartiet hörde av sig förrän ärendet istället sänts vidare till Söderköpings kommun. Föreningen begärde att situationen skulle tas upp

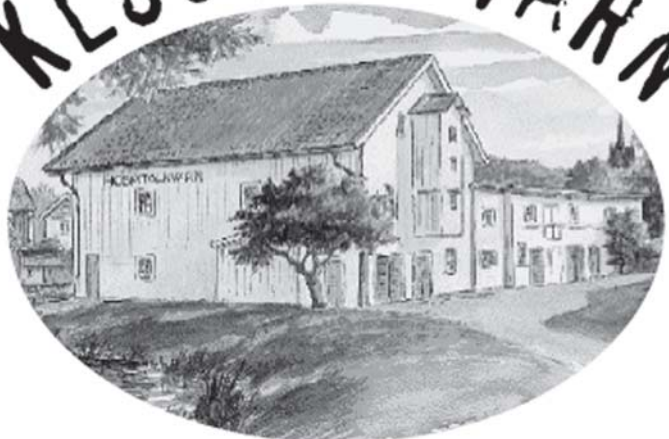
på den frågestund som allmänheten har inför kommunfullmäktige.

Så skedde. Bengt Almqvist passade då på att hålla ett anförande om sin och företagets situation. Han bedyrade att det inte var hans privata skulder utan företagets, som han tagit på sig privat.

Redaktionen var omkring den 1/11 i kontakt med den Kronofogde som handhar hans ärende. Där framkom att skulderna inte uppkommit ur företaget utan var skatteskulder för honom rent privat och det han privat ägnat sig åt.

Hur länge kan man som förtroendevald få röra sig i gråzonen utan att något händer? Varför reagerar inte partikamrater och andra politiker? Skyddar varandra? Hållhakar? VJ

KLOSTERKVARN

Din foderleverantör i Söderköping

Vild **fågelfrö** blandning
5 kg 25:-

Välkomna !

Våra öppettider är mån-fre 8.00-17.00
Telefon 0121-10025

Ur Söderköpings stads skolhistoria

av Ola Lönnqvist

Ola Lönnqvist

Söderköpings skolhistoria låter sig inte redovisas på några få minuter då vi i staden haft en skolverksamhet av stor och god omfattning under lång tid, varför det som här kommer att berättas enbart blir spridda uppgifter från varje århundrade och då med speciell anknytning till skolans personhistoria.

Först, vad är en skola? För mig är det så att det i Söderköping och överallt annorstädes alltid funnits undervisning anpassad till de behov som samhället haft. Till en början var dessa behov koncentrerade till yrkesundervisning av praktiskt slag. Man lärde sig av sina föräldrar, av någon släkting eller någon annan kunnig person i samhället, i byn. Det handlade om kunskaper kring hus och hem, jakt, fiske och jordbruk. Successivt, allt eftersom samhället förändrades, dök det upp utbildningsbehov av annat slag, religion, navigation, handelskunskap, ledarskapsutbildning mm. Det torde emellertid ha dröjt ganska lång tid i dåtidens jordbrukarsamhälle tills rent boklig bildning behövdes och tills den kom att organiseras i särskilda inrättningar, i skolor.

Vi vet att det i Söderköping år 1235 grundades ett kloster, ett konvent, av franciskanerorden. Vi vet att dess kyrka låg bredvid nuvarande Drothems kyrka. Vi vet att det under samma period grundades ytterligare ett par inrättningar i staden och dess närhet med social funktion och som drevs av andra klosterbröder. Vi vet också att det inom de flesta ordnar och brödrasällskap har bedrivits utbildning, i första hand internutbildning, dvs för bröderna själva, men också i viss utsträckning utbildning avsedd för traktens ungdomar, kanske med baktanken att de skulle bli intresserade av klosterlivet och inträda i dess verksamhet.

Beträffande konventet känner vi från en notis 1281 till namnet på dess läsare, eller lektor som han benämndes. Han hette Torsten. Hans uppgift var bl a att svara för viss undervisning. Vi hade således här i staden för mer än 700 år sedan en skolklosterskola. Vi vet emellertid inget om dess storlek, undervisningens innehåll, elevernas namn och antal mm.

År 1349 omnämnes i en skrift skolmästaren, scholasticus, Sune i Söderköping. Detta tyder på att vi åtminstone då, ev tidigare, hade en skola av annan karaktär här i staden, en stadsskola. En skola utanför klostrets regi. Sune kan vara

identisk med en Sune Östensson som omnämnes som canonicus i Linköping, pastor i Skenninge, decanus i stiftet mm, en icke helt okänd personlighet under den här delen av 1300-talet i vårt stift.

Nästa gång vår skola nämnes är år 1405 då återigen dess skolmästare omnämnes. Han hette då Jöns Håkansson, eller som han ibland senare skrives Johannes Haquini, med vapnet Tre Sparrar, eller av Silver-sparresläkten. Han blev efter sin tid som lärare i Söderköping munk vid birgittinerklostret i Vadstena och vandrade under ett par år till den påvliga kurian och efter hemkomsten 1421 valdes han till Sveriges ärkebiskop med invigningen året därpå förlagd till Vadstena. Därmed finns det relativt mycket skrivit om honom och hans liv. För oss i Söderköping kan det vara av intresse att veta att han hade stor betydelse för byggandet av domkyrkan i Uppsala och att hans gravsten fortfarande finns kvar i densamma. Om skolan vet vi dock inte mer.

Ungefär samtidigt som Jöns var skolmästare i Söderköping lär Johannes Hildebrandsson ha varit elev vid skolan, därmed den förste elev vars namn vi känner. Han har också gjort sig historiskt känd som föreståndare för Linköpingshuset vid universitet i Paris, dvs ansvarig för ekonomi och undervisning för studenter från Sverige som studerade vid Paris universitet. Dessutom har han gjort sig ett namn för sin litterära verksamhet vid klostret i Vadstena. Han reste också till påven och kom under en av dessa sydliga resor att ta med glasögon hem till den svenske kungen, därmed de första glasögon som kom till vårt land. Om skolan vet vi dock inget mer.

Under resten av 1400-talet och 1500-talet nämnes skolan vid ett par tillfällen utan att någon av dess lärare eller elever namnges, men av det mycket knapphändiga källmaterialet framgår dock att den stöddes av Sturarna och sedermera av Gustav Vasa.

Från år 1556 känner vi namnet på skolans ledande personer, dess rektorer och andra ledare, och från slutet av århundradet känner vi namnet på flertalet av dess lärare. År 1556 blev Claudis Bothvidi rektor vid stadens skola. Han kom hit från skolan i Norrköping där han verkat ett par år. Anledningen till att han flyttade är sannolikt den att han på så sätt kom till en skola med bättre ryckte, med bättre lärare, med bättre elever och som gjorde att han därför fick dubbelt så hög lön som i Norrköping. Klas Botvidsson, som är hans svenska namn, var av en känd norrköpingsläkt, son till en borgmästare, student i Uppsala och Wittenberg. En av hans brorsöner blev också

rektor i Söderköping och en sonson till en av hans bröder var biskopen i Linköpings stift Johannes Bothvidi.

Under ett antal år fungerade Tåby församling som prebende till skolan, vilket innebar att rektor fungerade som pastor där, men ofta hade vikarie på pastorsdelen av tjänsten, men det viktigaste var att det var ett sätt att ge rektor lön för sitt arbete i skolan.

Skolan var, kanske sedan slutet av 1400-talet, kanske sedan längre tid tillbaka, inrymd i den byggnad som i dag är S:t Ragnhilds Gilles stads-historiska museum och som tjänade som skola ända till 1861, dvs i omkring 400 år. Till slutet av 1700-talet fanns enbart skolans bottenvåning, i vilken inrymdes tre klassrum, vart och ett för en klass.

Eleverna, enbart pojkar, skrevs in i den lägsta klassen när de var i mycket variabel ålder, en del 7-8 år gamla och andra i det närmaste vuxna, ja de äldsta faktiskt över 20 år. De gick i den lägsta klassen minst ett par år, tills läraren, kollegan, bedömde att de var kvalificerade för nästa klass, där nästa kollega tog vid. Efter ett par år i den klassen blev det så dags för den sista klassen, där skolans duktigaste lärare undervisade, rektorn. Efter avslutad skolgång var man sedan berättigad till att fortsätta studierna vid universiteten, studier som därvid ofta förlades till kontinenten.

Lärarna vid skolan titulerades magister och med den titeln avsågs att de hade dåtidens högsta universitetsutbildning, magisterutbildning, till vilken grad de var promoverade, en utbildning som i dag närmast motsvarar ett mellanting mellan alla doktorsexamina på en gång.

Vi känner namnet på mycket få elever under 1500-talet, men bland de mest kända var Laurentius Petri Gothus och Laurentius Paulini Gothus, båda senare ärkebiskopar och, tror jag, fortfarande noterade som psalmförfattare i vår psalmbok. Båda var genom sina giftermål befräntade med förnäma släkter i landet och hade säkerligen stor betydelse för det andliga livet i Sverige.

Under 1600-talet präglades vårt land bl a av skolreformer. Universitet i Uppsala höll sin första promotion vid sin filosofiska fakultet varvid bl a Nicolaus Magni promoverades till magister. Han blev senare rektor i Söderköping.

Gymnasier inrättades som ett led mellan gamla trivialskolorna och universitetet. Det första var beläget i Västerås och strax därefter grundades ett i Strängnäs och sedan i Linköping år

Så vitt vi vet, vårt äldsta bevarade skolhus. Från 1400-talet! Då användes bara den nedre våningen. Den fick tjäna som skolbyggnad i 400 år! År 1861 upphörde skolverksamheten där.

1627. Aktiv del av uppbyggnaden av detsamma och som dess förste lärare fungerade flera f d Söderköpings lärare. Bl a togs Söderköpings rektor, Daniel Laurentii Sudercopensis till tjänst där som förste teologielektor, kanske den viktigaste av alla lärartjänsterna. Inrättandet av gymnasierna ledde till en reform av de gamla trivialskolorna på så sätt att de successivt kom att få lägre status då de inte längre kom att vara universitets-

grundande. Skolan i Söderköping lyckades dock bestå och fick t o m utökat antal lärare då conrektorstjänsten inrättades för ett antal år under århundradet och kvaliteten på rektor var sådan att denne fortfarande behöll rätten att examinera elever för fortsatt skolgång direkt till universitet så länge som till omkring 1815.

De äldsta elevmatriklarna vi har för skolan är från mitten av

1600-talet och räknar upp ett antal gossar i första hand från trakten, vars fäder var bönder, präster, godsherrar eller borgare. Som så mycket annat från äldre tid är matriklarna avfattade på latin, det undervisnings-språk som användes i Scolae Sudercopensis.

Den främste personen i skolväsendet i stiftet var dess biskop Johannes Bothvidi, bror för skolan är från mitten av
Forts sid 13

God Jul

och

Gott Nytt År!

Önskar alla vi på

MEDISOX

På Söderköpings Brunn har vi gjort det enkelt att planera Julbordet

DEC 2000	Lör 2	Sön 3	Tors 7	Fre 8	Lör 9	Sön 10	Mån 11	Tis 12	Ons 13	Tors 14	Fre 15	Lör 16	Sön 17	Mån 18	Tis 19	Ond 20	Tors 21	Fre 22
JULBORDSLUNCH kl 12-15 325:- kr																		
FAMILJEJULBORD kl 12-16 325:- kr																		
FAMILJEJULBORD kl 13-17 325:- kr																		
JULBORD kl 18-22 350:- kr																		

Varmt välkomna till oss på Söderköpings Brunn och till vårt stora traditionella julbord. På kalendern kan du se när vi har julbord, vad det kostar. Som du ser är Julbordslunchen och familjejulbordet lite billigare. Ändå dignar det precis lika många julrätter som alla andra dagar! Dessutom har vi tänkt på barnen och köpt in lite nya videofilmer och fyllt på godispåsarna. Eftersom barnen inte är så stora i maten, kostar julbordet bara 85:- kr för barn upp till 8 år och 135:- kr för barn mellan 9 och 12 år.

Varför inte göra er en festlig helg med julbord, övernattnings och god frukost? Hela paketet kostar bara 1.050:- kr per person och då bor ni i ett trevligt dubbelrum. För barn upp till 12 år kostar motsvarande helg 525:-. Unna er själva en julklapp: en liten minisemester här på Söderköpings Brunn. Vi har inga fasta "sittningar" utan du bestämmer själv när du vill komma - dock alla måste boka bord och tid.

Ring och beställ Din julmiddag på telefon 0121-109 00.

Varmt välkommen till Romantik Hotel Söderköpings Brunn!

Ögonkällan nu

Myndigheterna visste?

Myndigheterna negligerade alla signaler och alla varningar. "Det kan ni inte bevisa" ett vanligt svar hälsovårdsnämnden i vår stad gav för att fortsätta förgifta naturen.

Det hela började före mitten av 50-talet, då Söderköpings stad skulle anlägga en ny tipp. Man bestämde sig att placera den på andra sidan av Ramunderberget. Några hundra meter sydväst om Lilla Vennerstorp. Kringboende överklagade beslutet till kommunen men fick ej gehör. Överklagade sedan till Länsstyrelsen men fick ej heller där stöd för sina invändningar. De boende i området ansåg att de skulle få ett flertal problem över sig om man anlade tippet. Lukt, råttor, flugor, förorenat vatten, stinkande rök från avfallsförbränning. Kommunens dåvarande hälso-

vårdsinspektör, Walter Gustavsson, uttalade sig redan vid första överklagan. Han menade att de klagande "var ute i ogjord väder". Det var rent nonsens att de farhågor som omtalades skulle kunna inträffa. Till stöd för sina uttalanden hade han bl a fått länets hälsovårdsdirektör, som bedömde farhågorna som ogrundade. "Läget för tippet är synnerligen lämpligt". Förste provinsialläkare Nils Vranne uttalade sig också att tippet var bra, för den hade skog på tre sidor. Att den öppna sidan vette mot de överklagande sades inget om. Många turer i ärendet kan här inte redogöras för.

De överklagande "kördes över" och tippet togs i bruk 1955.

Tippet fick så att säga två avdelningar. Den ena för hushållsopor, som skulle täckas efterhand de lagts på. Den andra användes för en mängd osorterat industriavfall.

Efter det tippet tagits i bruk började just de problem som myndigheterna tidigare sagt sig garantera inte skulle uppstå. Lukt, råttor, flugor, vattenföroreningar, stinkande, kvävande rök från avfallsbränning. De boende klagar igen. Kommunen avvisar kritiken som ogrundad.

Hantering fortsätter.

Några år senare insjuknar kobesättningen på Stora Vennerstorp. Djuren får symtom liknande galna kosjukan. Blödningar. De kastar, dvs kalvar på tok för tidigt med döda kalvar. Den drabbade besättningen skakar i kramper, farande ögon, faller omkull och kan inte resa sig - måste avlivas. Ett 40-tal djur dör på gården, de sista ända in i mitten av 70-talet dvs åttio skilliga år efter det att tippet 1965 lagts ned.

Stora Vennerstorp ligger nedströms tippet och har ägor

Hagatorget

Tel 10052

Konditori sedan 1895

45:- Kakburk 3x10 st småbröd
Pepparkakor i burk
från egna bageriet

37:- Jannes Brödkasse
3 valfria limpor

Tillverkning av marsipan, praliner, dop- och bröllopstårter.

Luciadagen öppnar vi 06

Fotocake

Vill ni ha er egen Jultårta - lämna in foto, logga eller annat ni vill ha med

du släckte väl?

Lämna aldrig ett brinnande ljus!

Barn och ljus

Barn fascinerar av brinnande ljus och tycker det är roligt att tända och att blåsa ut ljus. Lär dem hur man ska göra och se till att de får respekt för elden utan att de blir skrämde. Små lucior ska inte ha levande ljus i kronan!

Östgöta Brandstodsbolag

Ditt Länsförsäkringsbolag - bank och försäkring

Tel 011-29 00 00, www.lansforsakringar.se Premiepension direkt, tel 013-29 06 30

kring det stora dike som bl för med sig läckage från tippet. Markerna där korna betade översvämmades ibland om höstarna av vatten från diket, som också kallas Graven.

De på Vennerstorp klagar. Och hänvisar till att djuren alla år tidigare, före tippens tillkomst, alltid varit mycket friska. Myndigheterna förhåller sig kallsinniga och hävdar istället att Graven förorenas av en granngårds avloppsvatten uppströms. Till saken hör att myndigheterna missat att den gården gjort det sedan tidigt 40-tal utan att Vennerstorps besättning tagit skada. Med tippet kom problemen. De klagande kommer ingen vart. Tipp-hantering fortsätter.

På tippet sprids nu mängder av rättgift. De kringboende klagar med hänvisning till att gif-tet sprids i ån.

Ingen åtgärd från myndighe-terna.

Året därpå insjuknar flera per-soner efter att ha rensat Gra-ven för att få bättre flöde. Även dessa visar samma symtom som djurbesättningen på gården Vennerstorp. Sjukdomen slår sig på nervsystemet, konstate-rade en läkare, men kunde inte förstå orsaken. En av de drab-bade avlider. Och hälsovårds-nämnden kan inte se något sam-band med tippet.

Vilda djur i närområdet blir blinda och måste avlivas. Pro-ver på insända, döda rävar, vi-sade på utomordentligt höga halter av kvicksilver. Barn i området insjuknar. Men hälso-vårdsnämnden ser inget sam-band med tippet.

Eftersom de boende i området inte fick besked eller det minsta hjälp eller stöd från våra hälsovårdande myndigheter, tog de själva kontakt med Vattenvårdslaboratoriet i Norrköping för att få svar på om läckage från tippet kunde or-sakat de stora problem som drabbat de närboende. Labora-toriet kunde konstatera att man från myndigheternas sida troligen endast letat efter vissa på förhand givna beståndsdelar. Dem hade man inte funnit. Alltså var vattnet tjänligt.

Laboratoriet gjorde en mycket noggrannare undersökning och

fann, att vattnet skenbart var användbart, men förgiftat. Man kunde inte se andra orsaker än läckage från tippet. Man släppte även ut laxyngel i prov-vatten. Laxynglen var döda inom ett dygn. Man kunde också konstatera att vattnet innehöll stora mängder organiska ämnen. (Organiska ämnen är sådana som alltid innehåller kol. Ämnena tas lätt upp av organismen och kan lagras. Här ingår också en mängd mycket giftiga ämnen.) – Laboratoriet stängdes kort tid efter att ha redovisat sitt resultat.

En tid innan tippet stängs 1965

Vennerstorp blev förlamad och rullstolsbunden. Dog i kram-per. När anhöriga ville se sjuk-journaler från de avlidna en tid efteråt, var de plötsligt borta.

När problemen pågått en tid erbjöd sig kommunen, enligt uppgift från en intervjuad, att köpa upp all mjölk som pro-ducerades på Stora Vennerstor-p, bara den förstördes.

För att ytterligare få klarhet i vad det var som orsakade proble-men i området, sände Stora Vennerstorp med separat djur-transport upp 4 levande kvigor till Veterinärmedicinska labora-

eftersom det fungerade dåligt. Röttslam tömdes också, allt enligt intervjuade vittnen, i stora grävda gropar inte så långt från "Sandfickan" på Ramunder-bergets västra kant.

ningseffekt på omgivningen. Dåvarande hälsovårdsinspek-tören verkar totalt saknat kun-skap om vad han sysslat med. Han framstår mer som beskyd-dare av maktthavare, än skyd-

kristallklart vatten och om-nämnd i Östgöta Minnen, fort-farande var lika förstörd som tidigare. Bilderna på detta mitt-uppslag är tagna kring 1 novem-ber i år, dvs 35 år sedan tippet lades ned. Brunnen består, allt-sedan tippet togs i bruk, av rödaktig sörja belagd med oljeliknande hinna. Exakt lika de nytagna bilder tidningen Land visade 1973.

Efter kontakt med IVL kan jag meddela att de är beredda att erbjuda kommunen ett program för mätning av läckande ämnen. De kan spåra ett tusental. Men är kommunen intresserad av att komma till klarhet över vad för ämnen som läcker nu. Vår kom-mun borde försöka spåra och kartlägga vad för slags avfall det finns gömt i tippet. Förr eller senare fräter tunnor sönder och börjar läcka sitt innehåll. Får vi klarhet kan vi rätta till och/eller förebygga.

De som vet något, eller de som tippat, borde höra av sig. Even-tuell felaktig hantering av av-fall är för länge sedan preskri-berad. Men kanske vi genom ett rakryggat uppträdande nu kan bespara våra barn och barn-barn problem liknande de, som tidigare maktthavare förnekat och mörklagt. - Om nuvarande förtroendevalda och våra skatteavlönade tjänstemän är av annat virke vill säga.

Vår Jord lånar vi av kommande släkten

På sidan 12 kan ni se en bild som visar hur det kunde se ut på tippet.

I nästa nummer hoppas vi kunna återkomma om nuva-rande tipp. Har vi lärt av läxan-eller...?

VJ

Från tippet norr om Pettersburg letar sig läckage från tippet norrut till vattendraget i dalgången sydväst Vennerstorp. Vidare ner genom "Ravinen" och ned i Kanalen och Storån omedelbart öster om Tegelbruksslussen.

skriver de kringboende till kom-munen och begär att man ska leda bort vattnet annan väg för att inte försätta förorena längs sin nuvarande sträckning. - Kommunen kan inte se något samband mellan Gravens vat-ten och tippet. "Det skulle dessutom blir för dyrt att lägga om avrinningen."

Fler dödsfall: En grävmaskinist, som även använde handverktyg vid rensning av graven, insjuk-nade och dog plötsligt. En an-nan som också hjälpte till med rensning, brukade tvätta hän-derna i graven innan han intog medförd matsäck. Han insjuk-nade och dog även han.

Sten Narbom, jordbrukare på

toriet i Stockholm. Efter en vecka kontaktade ägarna till Vennerstorp kliniken för att ta del av provresultaten. De för-nekade emellertid att kvigor kommit fram.

De boende invid tippet kunde vid inspektioner på tippet konstatera att där dumpades oljor, färger, kadaver, mängder med industriavfall av olika sor-ter, överblivet utsäde från Odals anläggningar vid kanalen m m. De fann tunnor som det stod Hormoslyr på. Ett giftigt be-kämpningsmedel som senare förbjöds. Allt brändes, så gott det gick. Resten gick i tippet. Under en längre tid tippande kommunen även stora mängder röttslam från vårt reningsverk,

Nutidens förstörda Ögonkälla. Obs oljehinnan på den klubbiga sörjan.

dare av människors hälsa, som hans tjänst innebar.

Läget är i dag precis detsamma som när tippet lades ned. Här finns utan tvivel en mängd far-ligt och giftigt avfall kvar under de granar som nu skymmer tippet. Men tippet finns där. Den läcker. Den förgiftar? Läckaget går samma väg som tidigare - längs gårderna norr om och genom "Ravinen" på Ram-underberget och ned till både Kanal och Storån. Enligt obe-kräftade uppgifter lär död fisk ibland flyta upp just ned-ströms Tegelbruksslussen. Re-daktionen är tacksam om iakt-tagelser rapporteras.

När jag själv besökte tipp-området kunde jag bl a konsta-tera, att föroreningarna av den så kallade Ögonkällan, en tidi-gare hälsobringande källa med

Till egendomligheterna kring tippet hör också att en läkare i vår stad, vilken uttalat stöd för de kringboendes protester, strax efteråt blev uppsagd från sin tjänst. Vidare blev en jour-nalist i Söderköping förflyttad när han ville skriva om de pro-blem han ansåg tippet med-förde. Så nog har det allt hänt mycket egendomligt i vår stad.

Placeringen av tippet till exem-pel, framställdes av de styrande som utmärkt. Så här efteråt kan man konstatera, att med myn-digheterna i Söderköping allie-rade, sannolikt komponerat ut-talanden som passat bestäl-larna. Den mycket höga place-ringen av tippet innebär dess-värre en utomordentlig sprid-

VÄRMEPUMP !

**VI INSTALLERAR OCH REPARERAR
ALLA TYPER AV VÄRMEPUMPAR.**

ENERGIKONTROLL
KYLA • VÄRME • VENTILATION

0121-12045

FÄRGEX
Dekorlasyr

Herdins ord pris 62:- **NU 50:-**
Lagerrensning
20 - 50%

på bottenfärger, polish mm
Erbjudandet gäller fram till 001231
0121-13300

Söker Du bostad,
kontor eller butikslokal?

Ring Roland på Mandamus Fastigheter AB.
Bobutik och kontor på Fixpunkten.

Ringvägen 44
0121 - 15960

Mandamus

Östergötlands största Tygaffär

Välkommen till
JOFOTEX TYGER
i Söderköping
Kom till oss och fynda.

Vi har ett stort utbud av alla sorters tyger,
även möbelytyger till husvagnar, båtar mm.

JOFOTEX Vi har öppet:
Tyger Vard 10-18
SÖDERKÖPING Lörd 10-14
0121-134 40 Sönd 11-15
Välkomna!

Mer än bara bilvård

Det trevliga bemötandet av Mandamus, värd på Fixområdet och närheten till kunderna avgjorde satsningen i Söderköping.

Dennis Aronsson driver sedan fem år tillbaka en bilvårdanläggning i Norrköping. Många av hans kunder fanns i Söderköping. För något år sedan undersökte han möjligheten att etablera även en anläggning i Söderköping.

- Med dessa ingår vi avtal om vad som ska göras på olika fordon och när. Och det handlar alltså inte bara om tvätt. Här repareras mindre lackskador, utförs däckbyte, balansering, ljusinställning och mycket annat.

Grabbarna tar också emot både husvagnar och husbilar för rengöring och polering. Samma sak med båtar som man kör ut till.

- Förra året, i Norrköping, tog vi emot ett trettiotal husvagnar och ungefär lika många husbilar för vård. Även ett trettiotal båtar hann vi med.

- Jag tror inte att privatkunder har upptäckt fördelen med bilvårdanläggning ännu. Men det kommer säkert, säger innehavaren Dennis Aronsson.

Flera bilar står på tur utanför anläggningen, som är rymlig och ljus.

- Vi trivs här, säger han, och medarbetarna håller med. Verksamheten går bra. Vi ökar stadigt. Och håller vi hela tiden hög kvalitet till rimliga priser, så

Dennis Aronsson

Valet blev inte så svårt. Fixområdet med det trevliga bemötandet av Mandamus som hyresvärd och närheten till kunder i Söderköping avgjorde. Mandamus har hjälpt mig mycket. Det är också en trevlig atmosfär här på området. Kamratlig och hjälpsam och bra ordning.

Det finns 400 bilvårdanläggningar i Sverige. Man kan tro att det rör sig om slang, hink, svamp och vatten. Men där tar man fel. Bilvård är så mycket mer. I varje fall på Bilvårdcenter i Söderköping. Här är företagen en stor kundkategorier.

Patrik Petersson

Eller vad sägs om 1.000-milarservice för 600:- inkl moms. Eller underrederbehandling från 1.500:- inkl moms. Med ozonmaskin utförs också lukt- och allergisanering.

kommer det här att fungera bra även i fortsättningen.

Dennis Aronsson ångrar inte att han satsade på Söderköping och Fixområdet.

Återvinn- ingen

fyller ett år!

Jubilaren - egentligen äldre - går nu in i ett utvecklingsskede

Den 17 december har Återvinnningen funnits i sina nya lokaler på Fixområdet under ett år. Verksamheten är emellertid äldre - sedan mitten av 90-talet, då den bedrevs som kommunalt arbetsmarknadsprojekt. 8 - 10 personer har hela tiden varit verksamma.

För ett år sedan ombildades verksamheten till en ideell förening. Grundare var enligt uppgift ett antal privatpersoner, kyrkor och några partier.

Återvinnningen tar emot gåvor från allmänhet och företag. Föremålen går igenom, lagas och renoveras. Sedan säljs de i butiken.

Söderköpings vänort i Lettland heter Thalsi. Till denna sänder Återvinnningen 4 - 6 laster per år. Inte minst kläder. Det är långträdare med släp. En hel del av Återvinnningens intjänade medel går alltså som bistånd till vår vänort Thalsi.

Verksamheten ökar stadigt. Och man har olika funderingar på hur verksamheten skall kompletteras med andra. Återvinnningen träder nu in i ett utvecklingsskede. Det ska bli intressant att följa utvecklingen i vilken de verksamma uppenbart vill engagera sig.

Fix **TOBAK & VIDEO**

Öppet tider
Mån-Tor 10-21
Fre-Lör 10-22
Sön-Helg 12-21

Lågpristobak
Videopremiärer varje vecka
Kvalitetsgodis i lösvikt
& mycket mycket mera

Välkommen

Vi finns på Fixpunkten Tel 0121/15777

Nya Verona

Önskar alla kunder
en riktigt God Jul & Gott Nytt År
Restaurang - Pub - Pizzeria. Den enda restaurangen i Söderköping med Husmanskost, A la carte, Grill, Gyros, Kebab, Pizza och Pasta. Fullständiga rättigheter

0121-15048

JULKLAPPSTIPS!

från tomtarna på

Caroline's
HÄR Fix

Köp ett Presentkort till någon du tycker om

Öppettider Mån, Tor, Fre 10 - 18
Kvällsöppet Tis, Ons 10 - 20
Välkomna! 0121-12115

nsi
data Fix

Service, underhåll, försäljning, support.
Programvaruutveckling.
Datorer och kringutrustning
Telefon: 0121 - 21 859

café **GALLERIAN**
FIX-PUNKTEN • SÖDERKÖPING

Från och med Skylt-
söndagen serverar vi **STOR**
julsmörgås med valfri dryck
för 35 :-

Välkomna - Anne-Lie
0121-15555

Alltid
Låga Priser!

MODE DIN KLÄDBUTIK
DAM • HERR • TONÅR 0121-150 65

PELLETSVÄRME
GRÖN
ENERGI
 0121-101 11

SÖDERKÖPINGS ÅTERVINNING
"LOPPIS"

Fynda i vår Loppis-Butik, fylld med möbler och prylar i stor sortering.
Hjälp oss Hjälpa. Skänk varor!
 Ring 0121-12915! Vi hämtar gratis!
 Vi har insamling av kläder till Lettland.

Fixpunkten öppet vard 10 - 18, lörd 10 - 14

Stans största sortiment på adventsljusstakar + massor av slingor och silhuetter

Just nu!
Ny spis till Julbestyren
 Elektrolux EK 6160 7.595:- (ord. 8.295:-)
 + 3 st rostfria kastruller utan extra kostnad.
 Värde 800:-

Se även vårt utökade sortiment av belysning

ELCENTER
butiken
 FIX-punkten 0121-131 85

AEG Elektro Helios VOLTA Electrolux Husqvarna ZANUSSI

Träningsverket - Låter jobbigt. Svettigt.
 Affärsidé: Ett totalgrepp för stärkande av fysisk och mental hälsa

...och nu ger medlemskort ger fri tillgång till 56 andra Svenska anläggningar och efter nyår åtskilliga utomlands

Två entusiaster på styrketräning, Stefan Eng och Krister Stenman, satte 1980 in en annons om träning i Korpens tidning. De fick 80 svar. Alla 80 var tjejer!

Lokalfrågan löstes efter kontakt med hyresvärd på Fixområdet. Det blev en källarlokal under gamla mejeriet. 1992 i maj påbörjades arbetena med att rensa lokalerna. Det tog tre månader!

omklädningsrum, 3 solarierum, rum för massage, muskelbalansering, ångbastu, café och lunchservering, reception.

de ämnen den är uppbyggd av. Försurning av vår miljö påverkar inte bara naturen utan även människan. Tillskottsämnen hjälper kroppen att klara försurningen. Därmed

Man måste vara eldsjäl för att

Det varv så det började. Flera gånger i veckan blev det. Lokalen låg på Trängsunds gränd i huset där nu Österns Stjärna finns. Redskapen tillverkade entusiasterna själva. Bara råmaterial köptes in (en del enstaka redskap används ännu).

1982 flyttades verksamheten till Gärdesvägen 2 (Dockgärdet). Ett eget hyrt hus. Större lokaler och billigare. Bra läge med goda P-möjligheter lockade också. Stefan Eng jobbade på den tiden i Stockholm

Svettigt. Jobbigt. Men kul!

Mängder med avancerade redskap och testmaskiner hjälper besökarna till bästa träningsmetoder. Men visst får man ligga i om det ska bli resultat. ...men tillfredsställelsen efter ett pass och sen ett bastubad...

och tog hand om verksamheten när han var hemma över helgerna, medan Krister Stenman basade i veckorna. Man upptäckte svårigheter med öppettider och ständigt bemanning. Istället hyrde man ut nyckel till medlemmar och fri tillgång till lokalen. Alla hjälptes åt med städning och andra sysslor.

En resa till Kalifornien och studiebesök på många Gym resulterade i att de två kompanjerna önskade sig ett "riktigt" Gym.

Antal delägare hade under tiden ökat till 5.

Först tog man 422 kvadratmeter i anspråk. Sedan har lokaler tillkommit. Och är nu uppe i en total yta om 744 kvm. Ytterligare utbyggnad pågår om ca 250 kvm.

Verksamheten är inte inriktad på ensidig styrketräning. Här finns rum för aerobics, 2 st lokaler för styrketräning, tidrum (oljahydraulisk cirkelträning), konditionsmaskiner, 4

klara en sådan här verksamhet, säger Stefan, en av de två nuvarande ägarna. Nästan alla inkomster går till verksamheten. Lön blir det knappast. Stefans och Östen Herdells affärsidé är att kunna erbjuda privatpersoner och företagets anställda friskvård i vid bemärkelse. Ett totalt koncept för att stärka fysisk och mental hälsa.

Häri ingår även Yoga samt en mycket framgångsrik terapi kallad Mineralterapi. Denna terapi ger kroppen tillskott av

hjälp de kroppen att läka sig själv. Ca 120 personer med olika problem har hittills provat metoden med mycket goda resultat.

Atmosfären i lokalerna är härlig, hjärtlig och vänlig. Inte minst i lunchrestaurangen. Lugna färger, elegant utan onödig lyx. Underbar lunchmat med dignande salladsbuffé.

Prova får ni se!

TRÄNINGSVRKET

VÄRDEKUPONG

Mineralkur 100:-
 Massage 50:-
 Muskelbalans 50:-
 Solkort 50:-

Rabatterbjudandet kan inte kombineras med andra rabatter.
BOKA TID!
 0121-14261

Fixområdet 0121-14261

Ringvägen 44

EXACT
BEVAKNING

0121-15500 (fax 42153)
 0709-722979

Trycksaker-Skyltar-Dekaler-Bildekor

TryckHuset
 telia.com

0121-132 33

Bilvårdscenter
 PÅ FIXPUNKTEN

HANDTVÄTT 95:-
 Vi handtvättar din personbil för endast 95:- Tidsbokning

Vi utför allt inom bil, båt och husvagnsvård, underrederingar, servicearbeten, ozonbehandlingar, polering, lackskydd mm
 Varmt välkomna till BILVÅRDSCENTER
 0121-14939

Allt inom glas

ALL-GLAS AB

Fixområdet Tel 0121-21200

FIX PUNKTENS
SKO & NYCKELSERVICE

Väskor Dragkedjor Kemptvätt
 Cykelreparationer
 Dataslipning av skridskor

Affär 0121-14765
 Mobil 0705-169369

Av tallarna att döma kan man få en uppfattning av hur mäktig tippen blivit halvannat år innan den stängdes 1/7 1965. I förgrunden syns ett lass avtippade oljeburkar. Bränning av bl a plaster och gummi pågår. I bakgrunden syns ett närbeläget bostadshus. Det var fler så nära. En stickande, kvävande rök låg oftast över området. Men att verksamheten påverkade omgivningen förnekade myndigheterna.

Gammel- och folkdans

Nybörjarkurs för vuxna

Måndagar kl 1815 - 1915. Start 12 februari - 23 april dvs 10 ggr. Lokal: Logen Vidar (ev annan). För mer info kontakta Sven-Owe Kageryd 011-72405 eller 070-5937048. Sista anmälan 1/2.

AXET antik & kuriosa "doldis" på Ågatan

- men...

Knappast en annons. Men en rejält tilltagande kundkrets sedan ett och ett halvt år tillbaka, då verksamheten startade. Äldre saker har alltid intresserat Peggie Johnson. - Det har helt enkelt varit min hobby. Med tiden har jag samlat på mig en hel del. Drömmen har alltid varit att kunna få ägna mig åt det jag tycker så mycket om.

blivit stamkunder. 20 mil är inte ett ovanligt avstånd. Från många av dessa får jag ett telefonsamtal i veckan. Människor kommer in bara för att se sig om. Det gläder mig. Även om de inte alls köper något de första gångerna så kommer de åter. De verkar trivas här. Så säger de.

Jag har koncentrerat mig på stil- möbler - gärna gustavianskt, kristallkronor, äldre guld- speglar, smycken, teaterväskor,

äldre dukar, bonader, kuddar och porslin. Men Peggie köper aldrig in något på auktion.

- Det är personer som erbjuder att sälja hela hem eller delar av. Dödsbon blir det också. Och ofta enstaka föremål. Jag betalar allt kontant. Allt vad jag får in går till föremål. Ingen lön ännu. Men den möjligheten kommer nog den också, säger en glad, egen företagare som tror på framtiden.

VJ

Efter hand tog tankarna form. Jag började söka lokal i Söderköping. Men det skulle visa sig inte vara så lätt.

Plötsligt fanns emellertid två butiker lediga. Båda i äldre hus. Jag valde den större, för att inte snabbt bli trångbodd om verksamheten skulle gå bra. Och hyresvärden tandläkare Anders Dahl var med på noterna när jag presenterade konceptet.

Huset är äldre och lokalen har ett perfekt läge vid ån intill Rådhusorget. Bättre kunde det inte bli! Allt har gått över förväntan. Det är jättekul! Människor som bor långt bort har

Sankta Ragnhilds Trädgårdsförening

Av Bengt Axmacher

Ett ökande trädgårdsintresse. Ett sedan länge stadigt växande intresse för vår miljö i vidaste bemärkelse, har under de allra senaste åren nu även medfört ett ökande intresse för miljö i den trängre bemärkelse som våra trädgårdar utgör.

Det kan inte ha undgått den som fortfarande nöjer sig med blandade barrträd runt huslivet och en omgivande gräsmatta - det lättskötta men trista idealet för ett tjugotal år sedan - att en del trädgårdar i grannskapet blir alltmer lummiga och välkomponerat blomrika. Kommersen med växter i plantskolor och blomsterhandlar ökar. På bara några år har vi fått flera

kommersiella trädgårdstidningar efter att tidigare knappast ha haft någon.

Föreningar för trädgårdsintresserade har funnits länge, dels rikstäckande sammanslutningar som t ex Trädgårdsamatörerna dels mindre sällskap för specialintressen som rosor, clematis och pelargonior. Antalet sådana sällskap ökar raskt i antal, nu finns ett tjugotal, medlemmarna i senaste tillskottet har sitt hjärta hos köttätande växter.

Riksförbundet Svensk Trädgård med i år hundraåriga anor har länge varit moderorganisation för ett antal lokala trädgårdsföreningar. På senaste

åren har de fått riktig vind i seglen och idag finns det c:a 200 lokalföreningar med sammanlagt en bit över tjugotusen medlemmar, och antalet växer stadigt.

Att starta en trädgårdsförening.

Själv tämligen trädgårdsintresserad sedan länge och mycket intresserad sedan 6 år, tyckte jag att det var dags för Söderköping att få en egen trädgårdsförening. Den skulle vara öppen för alla, ung och gammal, kunnig och okunnig och inte fästa avseende vid om man intresserade sig för köksväxter, växthusodling, orkidéer, dammanläggningar, primulor eller köttätande växter.

Jag hittade några fler som också
fortsnästa uppslag

AXET antikt & kuriosa

Köper hela hem eller delar av. Även dödsbon och enstaka äldre föremål.
Kontant betalning.

Ågatan 23 614 34 Söderköping
0121-20000
Välkomna!

DIKT- VIDEO

Ett nytt, mycket trevligt sätt att förmedla dikter. Till bilder och musik!

Ett samarbete mellan främst Marianne Wik, dikter och Lasse Johansson bilder.

Till vackra, rörliga bilder över vår stad och med dämpad och vilsam musik läser Marianne sina dikter över de olika miljöer hon skildrar i dikten.

Här finns miljöer främst från vår medeltida stad. Men även underbara bilder och dikter från och om S:t Anna Skärgård. Mariannes ödmjuka inställning till de människor och naturkrafter som format vår miljö, känns varm och innerlig.

Nästan varje dikt får lyssnaren att tänka vidare - att känna och vilja fortsätta dikten. Hon likasom lämnar över tråden till oss att spinna vidare på.

Marianne är uppvuxen i lantarbeterhem på Torönsborgs ägor. Arbetar nu med att hjälpa ungdomar. Lars är medielärare på Kungsgårdsgymnasiet i Norrköping. Båda bor naturligtvis i Söderköping.

Ett trevligt, nytt grepp har samarbetet lett till. Och vi får hoppas på en fortsättning.

Om du visste allt skulle du inte sova lugnt.

Ryskt ordspråk

Restaurant & Tapas Bar

la uva

Kära Gäster
portarna öppna till helrenoverade Tapas Bar!

Tapasrätter - Lunchservering
Avhämtning - Spanska viner
Catering - Café
Stora & små sällskap

Med välkomsthälsningar
Fernando & Sebastian
med personal
Rådhusorget 1 Söderköping
Tel & fax 0121-10338

Rörtjänst AB

Etabl. 1958 Stefan Thollander

Värmepannor Ackumulering
Badrum Pumpanläggningar
& Service

Tel & fax 21031
Mobil 0708-277610

Lagret på Hamra öppet mån-tor 16 - 17 säkrast

Skolhistoria forts

son till förre rektorn, och själv elev i skolan under ett antal år. Han skrev en ny skolordning som fick stor betydelse för den högre utbildningen, men även för prästernas skyldighet att undervisa församlingens medlemmar och genom sina inspektionsresor i stiftet såg han till att denna undervisning verkligen genomfördes.

Bland rektorerna bör nämnas Laurentius Laurentii Laurin senior som föddes 1573 på Stegeborg där hans far var ståthållare eller fogde med namnet Lars Olofsson. Enligt tveksamma uppgifter var denne egentligen inkommen från Frankrike eller från Skottland och tillhörig släkten Mc Larren, vars vapen släkten bär. Laurentius blev efter en tid som rektor prost i Häradschammar på Vikbolandet och var en av landets flitigaste latinska poeter och översättare. Han skrev en svensk historia och är ännu representerad i vår psalmbok med psalmen "I himmelen, i himmelen..."

Bland eleverna på 1600-talet kan man inte undgå att nämna Erik Jönsson, adlad Dahlberg, den mycket mångkunnige och mångsysslande fältherren och arkitekten, som var elev vid skolan ett par tre år på 1630-talet, då, enligt sin dagbok, han blev satt i en bättre skola än den i Nyköping och Norrköping där han tidigare studerat.

Under 1700-talet har vår stad definitivt sprungits om av Norrköping, något som också märks på skolans område. Lärarna hade inte längre så hög utbildning, elevantalet pendlade upp och ned och lokalerna började bli dåliga. En positiv effekt var dock att undervisningen fick ett mer verklighetsnära innehåll när en apologistklass inrättades och en särskild lärare, åtminstone tidvis, fanns därför.

Värt att nämna under århundradet är att rektor till 1751 hade en egen tjänstebostad bredvid skolan, på det område som i dag är gräsmattan mellan museet och gamla prästgården och att skolans rektor Petrus Andrae Wimmermark, som vi har att tacka för mycket bevarat skriftligt källmaterial från sin tjänstgöringstid i Söderköping, själv lät bygga sig en egen privatbostad detta år. I slutet av århundradet påbyggdes skolan med två våningar varav åtminstone den ena komma att inrymma rektors tjänstebostad.

Av elevmatriklarna för slutet av 1700-talet framgår att det precis som tidigare var pojkar från trakten som var elever vid skolan och att deras fäder tillhörde den besuttna klassen i samhället. Men bland dess fanns enstaka elever vars fäders ekonomi var så dålig att eleven fick lov, p g a detta och sin goda studieförmåga, följa undervisningen gratis.

Rektor Wimmermark har i en särskild skrivelse behandlat delar av skolans historia och speciellt roligt är att se hur han

använt uppgifterna om tidigare rektorers löneförhållanden tillsammans med skolans höga status för att försöka motivera en egen löneförhöjning.

Under 1800-talet fortlevde den högre skolan i Söderköping under olika namn ex Lågre Elementarläroverk, avsedd som nämnts enbart för pojkar, men skolan var av ganska liten betydelse ur nationell synpunkt j f r med den tid under medeltiden då den var en av de främsta i landet. Dock har några av dess pedagoger gott rykte. Personligen har jag fastnat för Johan Schenmark. Också han en person som varit av stor betydelse för den lokalhistoriska forskningen. Han tjänstgjorde som kollega i början av århundradet, var en tid komminister och blev senare kyrkoherde på Vikbolandet. I Linköpings stiftsbibliotek, fanns, och jag hoppas fortfarande finns, hans bevarade anteckningar om lärare och präster i stiftet, ett ovärderligt källmaterial och på landsarkivet finns ett antal avskrifter av äldre handlingar som därigenom bevarats till eftervärlden.

Bland rektorerna fanns Per

Elementarskolan. Byggs kring 1840. Låg på telegrafens tomt på Ågatan. Fungerade som läroverk innan Bergaskolan bygdes.

Mauritz August Widegren, som med ungefär 30 års tjänstgöring som rektor och 5 - 6 års som lärare torde ha präglat mycket av den lärda verksamheten under senare delen av århundradet och som ledamot av stadsfullmäktige säkerligen vägt tungt i många ärenden. Han undervisade, som den tidens sed var, i så gott som alla skolans ämnen, en sed som fortsatte en bit in på 1900-talet då en mer specialisering skett för lärarna vid högre skolor.

Arallellt hade under 1700-talets slut uppstått en typ av fattigskola som vi sedan 1820-talet har elevmatriklar från. Den benämnes då Lancasterskola eller Växelundervisningsskola och tog emot både pojkar och flickor som elever. Undervisningen bedrevs enligt monitor-modellen, dvs att läraren via äldre elever undervisade de yngre eleverna, en undervisningsmodell som från England spreds över Europa. Överlärare A W Gustafsson, Söderköpings förste överlärare redovisade i lokaltidningen 1905 i samband med byggandet av sedermera Vintervads skolan något om folkskolans historia i staden. Det kan noteras att en av skolans första lärare var Jean Wathier de Besche, senare brunnspredikant och kyrkoherde i Drothem och en person med stort teaterintresse.

Av speciellt intresse är de ryssbarn som fanns i skolan. Ca 10% av skolans barn under perioden under och närmast efter byggandet av Göta kanal har noteringar om att det är av ryskt ursprung eller bär ryssklingande efternamn eller kan på annat sätt anses vara ryssbarn.

Under slutet av århundradet uppstod ett antal privat skolor i staden, oftast med praktisk inriktning och i första hand avsedda för flickor som ännu ej fick möjlighet att delta i den högre undervisningen.

Men det stora var givetvis inrättandet v folkskolan, senare under århundradet följde småskolan, en förberedande skola till folkskolan. Söderköping, eller rättare sagt S:t Laurentii församling, väntade till 1847 med inrättandet av folkskolan, dvs de fem respitären användes, varefter den gamla fattigskolan blev stadens folkskola. Därmed var det obligatoriskt att erbjuda skolundervisning i varje församling, men det blev inte lika obligatoriskt att delta i den samma.

Till en början gick man som elev

tiden 1918 - 1950, i trettioåra, under ledning av rektor Wilhelm Hultén, därmed den rektor som haft näst längst tjänstgöringstid i Söderköpings skolans historia. Stor del av rektorstiden var han även ordförande i folkskolestyrelsen i staden.

De privata skolorna fanns till en början kvar och utvecklades på sätt och vis till hantverkskolor och kom att tillsammans med fortsättningsskolan senare att bilda underlag för Söderköpings Stads yrkesskolor som sedan i sin tur, på sätt och vis, har en direkt följd i den kommunala vuxenutbildningen.

Folkskolan fortsatte att byggas ut och förändrades på olika sätt, och mest beträffande det inre arbetet. Efter andra världskrigets slut infördes skollunch, musikskola och skolskjutsar mm. Kommuner slogs samman till större administrativa områden, arbetsuppgifter som förr självklart utfördes av lärarna överfördes på nyinrättade tjänster såsom vaktmästare, bibliotekarie, skolvärdinna, elevassistent m fl. Lärarna fick särskilda studiedagar och möjlighet att vara sjuka och tjänstlediga utan att själva betala sin ersättning.

Samtidigt kompletterades innehållet i skolans verksamhet alltmer utöver rent kunskapsinhämtande, med innehåll med avsikten att förbereda eleverna för ett liv utanför skolans värld i ett föränderligt samhälle där social förmåga, kommunikationsfärdighet, internationalism mm innebär ett annat liv än när folkskolan inrättades. Den obligatoriska skolan förlängdes och de gamla frivilliga skolformerna slogs samman med folkskolan till en skola, grundskolan.

Söderköping etablerades en tid under 1920-talet en gymnasieskola, återigen kan man påstå eftersom den gamla skolan ju på sätt och vis fyllt samma funktion. I mitten av 1990-talet startade återigen en gymnasieskola, denna gång med allvarigare intentioner än på 20-talet.

1900-talet har precis som 1600-talet präglats av skolreformer.

Skolbyggnaden till vänster byggdes 1856. Följdes 1905 av stora Folkskolebyggnaden på bilden.

lan till Ågatan och elevantalet sjönk, men räddades av att skolan öppnades även för flickor och blev en Samskola. Den siste rektor för det rena läroverket hette Alfred Björklund.

Läroverket fortlevde, i nuvarande Bergaskolan, som Samskola, Kommunal mellanskola och Samrealskola fram till en bit in på 1960-talet och under

Den moderna skolans verksamhet och innehåll styrs och leds av samhället, medan den gamla skolans verksamhet och innehåll styrde samhället. Kanske det är en orsak till att inte alla upplever dagens skola på samma positiva sätt som de upplevde sin egen skola.

Ola Lönnqvist

Fordon

**Där sortimentet är störst
kvalitet och pris bäst
köps det tydligen mest**

Här några prisexempel

Audi A4 Avant TDI -97

14.300 mil, grönmet, acc, fh, mm 129.800:-

VW Golf Variant Diesel -96

17.500 mil, vit 64.800:-

VW Golf 1,8 -90

15.300 mil, blåmet, GL-pkt 37.800:-

Ford Escort hgv -97

6.400 mil, blåmet, ac, cd, mm 89.800:-

Peugeot 405 GTX -96

9.200 mil, rödmet, ac, mm 79.800:-

Nissan Primera 2,0 - 91

15.800 mil, blåmet 39.800:-

Ford Focus 1,6 -99

3.500 mil, vit, ac, abs, stereo 129.800:-

Nya skatter på eldningsolja från 1 januari 2001

Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill höja skatten på eldningsolja från 1 januari 2001 med 414 kronor + moms.

Skulle den nya skatten gå igenom hamnar oljeskatten på ca 3.500 kr /kubikmeter räknat på dagens oljepris! - Ett beslut som tydligen ska "smygas" igenom. Går beslutet igenom vore det ett dräpslag för alla villaägare som använder villaolja. En stilla förhoppning är att Miljöpartiet ställs utanför Riksdagen år 2002.

Hälsningar Lars Eldh

Julmarknader 1 advent

Hyddan (Skönbergag. 18)

Brunnen

Utställningar Rådhusgalleriet 2/12 - 23/12

vard 13 - 19

Lörd - sönd 11 - 16

Söderköpings Djurklinik

Pia Ehrenpries
Leg. Veterinär

Måndag - fredag 0830 - 1700

Tel 0121-12602 0703-581286 Jour
Storgatan 10 Hagatorget Söderköping

KLOCKHUSET

Företaget etablerat 1872

Antika klockor renoveras

urmakare Per Franzén

Tel 10150 Hagatorget

Lyktor fr 50:- Ljus fr 5:-

10201

Prästgatan 6 ; 614 30 SÖDERKÖPING

GLASÖGONHUSET
Kontaktlinser - Glasögon
För synundersökning
RING 149 60
Välkomna!
Jenny & Magnus Boman
Hagatorget 2

Nästa nummer preliminärt ut torsdagen den 1/2

"Exakta" Nyheter

I förra numret redogjorde lilla tidningen för den tilltagande brottsligheten i Söderköping. Från Exakt Bevakning kan vi även i detta nummer och framöver fortsätta rapportera. Vi börjar där vi slutade förra gången.

Vecka 35 drabbades hyreshus i Söderköping av inte mindre än 44 inbrott i källare. På Ringvägen och Ågatan.

I början av september inträffade två grova misshandelsfall på allmän plats (Busstorget). Det var oprovocerat våld sent på kvällen.

I oktober ägde en vild biljakt rum i Söderköping. Bilen var stulen i Hägersten. 4 polisbilar deltog i jakten som i vansinnesfart gick genom centrala delarna av staden, över gångbroar, genom häckar mm. Från Linköpingsvägen över E 22 för den stulna bilen i närmare 200 km/tim!

I november blev två personer gripna vid Fixområdets parkering av en väktare från Exakt och polis. De gripna hade gått runt på området och ryckt i företagets dörrar på natten. Det skulle visa sig att de gripna var två tungt kriminellt belastade från Kumlaanstalten.

Den senaste månaden har det dykt upp flera "Epa-traktorer" i Söderköping. Shells parkering är ett samlingsställe för dem. De kör ofta flera i sällskap. Många ögonvittnen anser det vara rena buskörningen de ägnar sig åt. T o m på Shells om-

råde. Vittnen uppger sig också blivit omkörda av sådant fordon på mindre trafikerad väg. Detta fordon höll avsevärt högre hastighet än tillåtna 30 km/tim. Den omkörda bilen uppger ha hållit ca 70 km/tim!

I november upptäckte Exakt ett rattfylla på Shells område. En företagare från Söderköping! Men ingen polis fanns till hands.

Den närmaste tiden har flera inbrott än vanligt utförts i källa-

Elin hammarlind

rutrymmen. Ågatan igen.

En ordningsvakt på en restaurang i Söderköping blev av en avvisad bråkig gäst hotad med en basebollträ som gömts utanför restaurangen.

Så nog fortsätter problemen för oss allt!

- Vi på Exakt Bevakning vill uppmana till försiktighet med Juleljusen. "Nu tändas åter tusen Juleljus" - men vem släcker?

Vaktbolaget har nu utökat sin personal med Elin Hammarlund. Hon ska svara för

brand, översvämningar, frysskador, för att ta några exempel. Vi har ju god lokal kunskap och har en nära och personlig kontakt med våra kunder. Vi har daglig rapportering samt veckomöten med polisen - ett samarbete som är mycket bra.

Håkan Eriksson

kontorsarbetet. Flera väktare är tänkta till utbildning kring årsskiftet.

- Vi vill skapa trygghet för företag och privatpersoner, säger företagets ägare Håkan Eriksson. Men våra arbetsuppgifter är inte bara att bekämpa brottslighet, utan att förebygga

I sina arbetsuppgifterna nämner han yttre och inre patrullering, bilburen patrullering, störning och trygghetsjour, larmanslutning till rimlig kostnad, fastighetsjour och områdesbevakning.

VJ

Vi synar

- varmvattnet
- flyttfakturan
- reparationer
- hyran

Har du rätt vattentemperatur för att undvika legionella?
Har du fått flyttfaktura?
Behöver lägenheten repareras?
Betalar du rätt hyra?

Som medlem har du tillgång till råd och hjälp i alla frågor som rör ditt boende.

Ring 011-28 65 00!

Mer information finns på www.hyresgasterna.com

Hyresgästföreningen

Vår storlek. Din styrka!

tyckte detta var en god idé och tog kontakt med Riksförbundet Svensk Trädgård. Det visade sig att Östergötland var mycket dåligt försörjt med lokalföreningar. I Västra Kinda fanns en och i Södra Kinda en annan. I Linköping och Norrköping hade man först helt nyligen fått samma ljusa idé som jag. Vi fick all hjälp vi behövde.

Ett introduktionsmöte i februari gick långt över förväntan och i mars bildades föreningen med en interimstyrelse om åtta personer. Vi fick namnet Sankta Ragnhilds Trädgårdsförening, och tog därmed parti i en då pågående diskussion om huruvida namnet "Sankt Ragnhild" inte är ett språkligt missfoster. Idag är vi över 100 medlemmar, lite större än Norrköping faktiskt, och fler blir vi i ganska rask takt. Vi är anslutna till Riksförbundet Svensk Trädgård, vilket för medlemmarna i huvudsak innebär att de erhåller tidskriften "hemträdgården" 6 ggr per år.

Trots att jag var väl medveten om den välkända och underbara örtgården vid Bjelkegatan, gick

det först efter upptaktsmötet upp för mig att denna trädgård var anlagd och driven av en redan sedan flera år befintlig örtgårdsförening. Vi avsåg sannoligen inte att starta någon konkurrerande verksamhet och har nu en överenskommelse om att i bästa sällma samarbete om allt som är av gemensamt intresse.

Vad gör en trädgårdsförening.

Föreningen syftar enligt stadgarna till att under trivsamma former öka vårt kunnande om trädgård. Tills vidare har det varit styrelsens uppgift att tolka hur detta kan åstadkommas. Vi har haft en växtförsäljning i slutet av maj, ett samarrangemang med Örtgårdsföreningen som vi avser att återkomma med varje år. Vi har vidare arrangerat tre resor inom landet till sevärda trädgårdar, haft två föredragskvällar med ett par verkliga äss inom svensk trädgård som föredragshållare och under hösten arrangerat en grundkurs i trädgårdsskötsel. Under vintern har vi arrangerat fyra läsecirklar med ingående böcker helt

centrerade till trädgårdsämnen.

Till nästa år kommer vi att arrangera en ny växtförsäljningsdag, hålla flera kurser om bl a trädbeskärning och sådd av utplanteringsväxter och vi kommer att arrangera flera resor och ha fler föredragsaftnar.

Ett längre perspektiv.

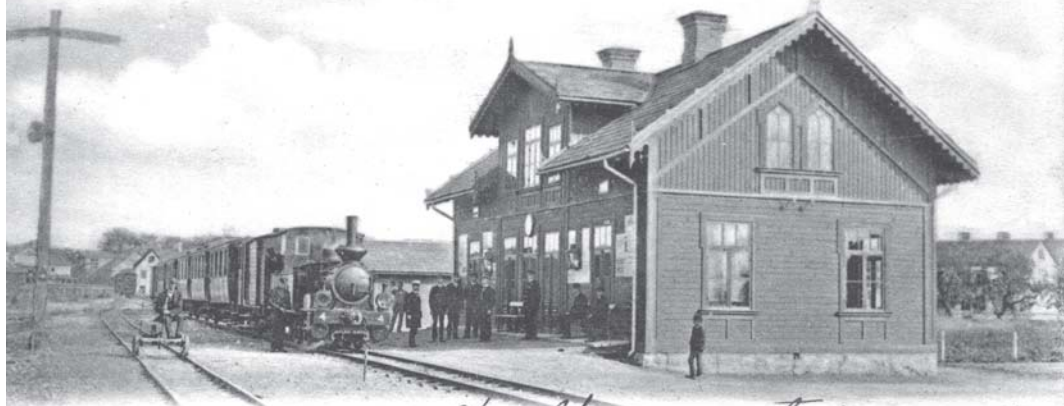
Personligen har jag förhoppningar om att föreningen, när vi blir än fler och varma i kläderna, skulle kunna hitta en liten egen plätt att anlägga en mindre visningsträdgård på. Ett litet klubbhus vore inte heller fel. Gärna såg åtminstone jag själv också att vi skulle kunna fungera som en påtryckningsgrupp gentemot staden i diverse trädgårdsfrågor. Särskilt känns det upplagt för att påverka utformningen av Söderköpings parker. Även om undantag finns, tycker vi nog att de genomgående är rätt trista anläggningar. Anledningen må vara ekonomiskt nödvång, men vi tror ändå att de med ganska blygsamma medel skulle kunna bli åtskilligt mer attraktiva.

En av föreningens resor gick i somras till Enköping, en stad som visserligen är större än Söderköping, men i övrigt har en del gemensamma drag. Enköping har på bara några år blivit ett litet Mekka för trädgårdsälskare, och det är stadens parker som, en efter en, har erhållit en smutt otrolig ansiktslyftning. Upprinnelsen till denna förvandling var bland annat att stads trädgårdsmästaren ålades att spara pengar. Han gick till verket framförallt genom att slopa arbetsamma och kostsamma planteringar av sommarblommor och ersätta dessa med buskar och stora planteringar av nästan enbart perenner, vilket kraftigt reducerat skötselkostnaderna. Resultatet är tills vidare inte mindre än 17 lummiga och bitvis helt förtrollande anläggningar, de flesta helt små. De har döpts till fickparker och liknar inget annat som någon tidigare sett i offentlig miljö. Fler är på gång. Enköpingsborna uppskattar dem naturligtvis själva och tillbringar mycket tid i sina parker vilket gjort dem trivsamt levande. Vandalism har inte fö-

fortsista sidan

Gamla bilder från vårt kära Söderköping

Den här gången från vår järnvägsperiod.
Bild och text från Kjell Jonassons samlingar.

SÖDERKÖPING. JERNVÄGSSTATIONEN. Jag skall nu säga om
för dig att jag varit så långt adjo till Almas ö hem
och min de seder hem i kvällen med Visnings. De
hjärtligaste hälsningar från din Tivi.

Söderköping Järnvägsstationen.

Då järnvägen drogs vidare söder ut blev nästa etapp till Valdemarsvik. En ny, större järnvägsstation byggdes centralare i Söderköping. Det område vi i dagligt tal benämner stationsområdet, blev den plats där Söderköpings bangård byggdes. Det nya stationshuset (till höger) stod klart till invigningen av sträckan Söderköping - Valdemarsvik 1906. Enligt uppgift revs byggnaden på 1970-talet, en tid efter det att järnvägen lagts ned. En kulturskatt, som kunde fått mycket intressanta användningsområden, förstördes.

På bilden ovan (troligen från början av 30-talet) igenkänner vi till höger en magasinsbyggnad som ännu står kvar. Observera stickspåret, från Söderköpings första station, till höger i bild. Herre nummer två från höger är "Emil-Kalle". Han hade bara en arm, men lär varit "urstark".

Bilden nedan visar den handmanövrerade järnvägsbro som fanns ungefär där nuvarande bro finns över Göta Kanal. Över bron leddes även dåtidens biltrafik. En idyll jämfört med dagens trafiksituation.

Villaägare!

Miljöpartiet och Vänsterpartiet
vill höja skatten på eldnings-
olja från 1 januari med 414 kr
+ moms.

**Passa på nu att köpa din villaolja med
4 månaders räntefri delbetalning.**

**Eldningsoljan är godkänd av Naturvårdsverket.
Shell Thermo Premium är betydligt renare och
snällare mot både människor och miljö.**

Miljöoljan fylls på Shell Direkt AB och distribueras
till kund av Alltransports duktiga oljeåkare.

VÄRMECENTER

ELDH & C/o

ÖSTKRAFT
ENERGILAG I SAMVERKAN

Diesel & Eldningsoljor Smörjmedel

0121-155 90 - 011-16 68 40

Bild från Lillån vid resterna av Näsens gamla kvarn. Mycket vatten den 1/11. På sådana här platser skulle de gamla dämningarna kunna återskapas och ge livsskapande småvatten uppströms. Ån skulle åter kunna tjäna som vattentäkt åt djur i hagarna intill. Kantzoner intill vattnet borde också skapas.

FÄRGEX

PARTYMANS
GLÖGGSATSER

15 % rabatt

5 liter

Erbjudander gäller t o m 001213
0121 - 13300

 TEATER SYTHERCOPIE

framför Nyårsrevy på
Kulturhuset i Söderköping med
premiär Nyårsafton kl 1600

Biljetter finns att köpa på Stinsen
från den 1/12

Info Per Sallerbäck (ordf) 0121-
22219 eller på vår hemsida

www.teater-sythercopie.just.nu

rekommit.

Parkerna har väckt en enastående uppmärksamhet även internationellt, senast och helt nyligen med en lång och rikt illustrerad artikel i engelska Royal Horticultural Society's tidskrift "The Garden", en av världens mest spridda och ansedda trädgårdstidningar.

Besökarna kommer nu busslastvis i stort sett dagligen hela somrarna. En särskild guide har fått anställas som bara sköter alla visningar. För ett par år sedan började man arrangera tredagars-kurser för parkfolk från hela landet, där man lärde ut tekniken att anlägga och sköta dessa parker. I fjol fick kursen dubblas och i år tredubblas. Inom Sankta Ragnhilds

Trädgårdsförening tycker vi naturligtvis att det skulle vara roligt om Söderköping kunde åstadkomma i alla fall något i den riktningen. Inbjudan till berörda inom kommunen att medfölja vår studieresa gick ut. Tyvärr följde ingen av de närmast ansvariga med när det var dags.

Entusiasmen inom föreningen är likväl stor, vi hoppas att vi skall växa i antal och att vi skall lära oss anlägga och sköta allt bättre trädgårdar, främst naturligtvis till vår egen glädje och trevnad. Vi hoppas också att vi genom ett nära samarbete med Örtagårdsföreningen skall få intresset och kunnandet att sprida sig i hela Söderköping och förr eller senare även ge avtryck i stadens parker.

Optiker *Andersson*
Legitimerad optiker

skaga®
SKANDINAVISKA
GLASÖGONFABRIKEN

Skönbergagatan 7 Söderköping 0121-13120

Luxor 7097 28" Bild-i-bild och direkt-text

TV 5.995:-

ord 6.495:-

Video 2.495:-

ord 2.995:-

Paketpris

endast 7.500:-

Luxor 5090 Mångsidig hifi-stereovideo

Söderköpings Radio

Margaretagatan 23

0121-13200